

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské výchovy

Edukační kroužek pro děti s odkladem školní docházky
Bakalářský projekt

Autor: Petra Pikulíková

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, PhD.

Olomouc 2021

Prohlášení o samostatném vypracování

Prohlašuji, že jsem tento bakalářský projekt vypracovala samostatně a použila veškerou níže uvedenou literaturu.

V Kopřivnici dne

.....

Petra Pikulíková

Poděkování

Děkuji vedoucí mého bakalářského projektu paní Mgr. Marcele Fojtíkové Roubalové, PhD. za odborné vedení mé práce, ochotu, množství cenných rad a možnost osobních i online konzultací. Dále bych ráda poděkovala paní ředitelce Bc. Haně Borosové, třídním učitelkám z Mateřské školy Krátká a paní Jaroslavě Pargačové za poskytnutí potřebných informací, které napomáhaly k dokončení bakalářského projektu. V neposlední řadě bych ráda poděkovala rodině, která mi byla oporou po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod	5
1 Uvedení do problematiky	6
1.1 Školní zralost	6
1.2 Pedagogická diagnostika.....	9
1.3 Problematika odkladu školní docházky	11
1.3.1 Metody napomáhající k přípravě školní docházky.....	13
1.4 Přípravná třída Kopřivnice.....	15
1.5 Edukační kroužek MŠ Příbor.....	16
2 Návrh Edukačního kroužku v MŠ Krátká Kopřivnice	18
2.1 Mateřská škola Krátká Kopřivnice	18
2.2 Charakteristika cílové skupiny.....	19
2.3 Program Kroužku.....	27
2.3.1 Podzim	27
2.3.2 Zima.....	34
2.3.3 Jaro	41
2.4 Sociální pedagog v Mateřské škole	47
Závěr.....	49
Bibliografie.....	51
Přílohy	54

Úvod

Bakalářský projekt, který nese název Edukační kroužek pro děti s odkladem školní docházky, pojednává o oblasti pedagogické diagnostiky a o školní zralosti dětí. Zaobírá se také problematikou školní docházky a zmiňuje metody napomáhající k přípravě dětí do prvních tříd.

Cílem bakalářského projektu je vytvořit program pro děti z Mateřské školy Krátká v Kopřivnici, který vychází ze specifických potřeb dětí s odloženou školní docházkou. Prostřednictvím aktivit edukačního kroužku se snažíme usnadnit dětem nástup do prvních tříd a vytvořit tak kladný vztah k učení.

V této práci usilujeme o vytvoření kroužku, do kterého budou děti chodit rády, a bude je bavit. Aktivity jsou zvoleny tak, aby byly hravou formou a zároveň rozvíjely všechny složky osobnosti, které jsou potřebné pro školní připravenost.

V této práci porovnáme rozdíly mezi edukačním kroužkem Mateřské školy v Příboře a přípravnou třídou, která se otevřela ve školním roce 2019/2020 při Základní škole Dr. Milady Horákové v Kopřivnici.

Přípravné třídy a edukační kroužky, které se v okolí zřizují, se staly mezi některými rodiči velmi populárními. Mnoho rodičů ale neví, že taková zařízení fungují, a proto byl tento program edukačního kroužku vytvořen pro MŠ Krátkou v Kopřivnici.

Podle Českého statistického úřadu bylo za rok 2018/2019 celkem zapsaných 112 184 žáků do prvních tříd základních škol. Přitom 22 980 dětí mělo podanou žádost o odložení školní docházky. Bakalářský projekt je vytvořen v místě mého bydliště, jelikož v moravskoslezském kraji činí odklad školní docházky dětí 18,9 %. V porovnání vzrostl odklad školní docházky od roku 2008 o 26,4 %.

Pevně doufám, že bakalářský projekt bude přínosný, a to i v dalších Mateřských školách a jiných předškolních zařízeních.

1 Uvedení do problematiky

V této části se budeme zabývat definicemi školní zralosti, pedagogickou diagnostikou a pojmy spojené s těmito oblastmi. Dále porovnáme klady a zápory přípravné třídy a edukačního kroužku. V neposlední řadě se dotkneme problematiky odkladu školní docházky a také důvodů, proč odklad školní docházky nastává.

1.1 Školní zralost

V pedagogické terminologii se můžeme setkat se dvěma pojmy, a to se školní zralostí a školní připraveností. Tyto dva termíny jsou v literatuře vnímány jako synonyma, přesto je ale nutné jejich význam rozlišovat. Oba pojmy usilují o zjištění, zda je dítě připraveno jít do školy, zda zvládne nástup do první třídy a také zda je dítě připraveno po všech stránkách.

Samotný pojem školní připravenost spojujeme „s výchovou a vlivem vnějšího prostředí, který vývoj předškoláka ovlivňuje“ (Otevřelová, 2016, s. 55). Hovoříme-li tedy o oblasti sociálních zkušeností, jedná se o připravenost verbální, připravenost na roli žáka a také na zvládání určitých norem chování. Dítě tedy pozorujeme při hraní, při komunikaci s vrstevníky, sledujeme jeho řečové schopnosti, samostatnost a sebeobsluhu, jeho chování a aktivitu. Pozorujeme také jeho emoční stabilitu a grafomotorický projev.

Školní zralost zahrnuje „vnitřní vývojové předpoklady, které se vztahují k funkcím závislých na zrání“ (Otevřelová, 2016, s. 55). Dozríváním centrální nervové soustavy dochází ke zlepšování odolnosti dítěte při zátěži. Snižuje se tedy emoční labilita a dochází k rozvoji soustředění.

Centrální nervová soustava (dále jen CNS) ovlivňuje i další složky, kterými jsou lateralita, motorická a senzomotorická koordinace nebo zraková či sluchová percepce. Zralost CNS je pro vstup do školy velice důležitá, dítě si bude zvykat na jiný režim dne, změna nastane i v sociálních kontaktech a na dítě budou kladeny nároky, které musí plnit. Podmínkami školní zralosti jsou jednotlivé oblasti, a to tělesná, emocionální, psychická, sociální a motivační (Otevřelová, 2016).

Už v šedesátých letech strhla školní zralost vlnu pozornosti. Přicházelo se na to, že některé děti, které dosáhly šestého roku věku, nejsou připraveny nástupu do školy. Tyto děti vykazovaly společné znaky, jako je například hravost, nesamostatnost, nekázeň a nesoustředěnost (Zelinková, 2001). Matějček ve svém výzkumu „zjistil, že mezi 154 žáky, kteří jednou nebo vícekrát opakovali ročníky, bylo 60 % těch, kteří nastoupili do školy

mladší než šest let“ (Zelinková, 2001, s. 111). Nejednalo se tedy o problém neprospěchu dítěte, ale o „snížené sebevědomí, pocity méněcennosti, negativní vztah ke vzdělání“ a další aspekty, které ovlivňují život dítěte do budoucna (Zelinková, 2001, s. 111).

První test školní zralosti vytvořil v roce 1964 Jirásek. Tento test je modifikací testu Artura Kerna. Jedná se o test, který byl ověřován dlouhá léta a osvědčil se jako důvěryhodný. Jiráskův test školní zralosti se používá dodnes, je vyznačován rychlou administrací a rychlým vyhodnocením. Tento test obsahuje „kresbu lidské postavy, obkreslování věty a kopírování určitého počtu teček s daným rozmístěním“ (Zelinková, 2001, s. 111).

Pro všeobecný přehled o dítěti bychom si měli vést potřebnou dokumentaci. Pro vhodné zařazení dokumentů postačí obyčejná složka, do které budeme zakládat jak obecné informace, tak poznatky o pokrocích vývoje dítěte. Do složky průběžně doplňujeme informace o rozvoji nebo stagnaci dozrávání v oblastech, které sledujeme. Dále výtvary dítěte, kde můžeme sledovat jeho grafický projev. Píšeme také, co jsme s dítětem procvičovali, co se mu líbilo, co se mu podařilo, jestli mělo dítě o danou aktivitu zájem, zda byla daná aktivita pro dítě obtížná. Tyto naše poznámky, přináší spoustu pozitiv. Při větším množství dětí ve třídě máme vše podrobně zpracováno a nemusíme tápat v paměti. Nejlepší je vše si zapsat, dokud máme informace v živé paměti a v případě jakéhokoli problému si vezmeme své poznámky a dáme si věci do souvislosti.

Ke každému dítěti také přistupujeme komplexně. V potaz musíme brát věk dítěte, anamnézu, rodinné prostředí a rodinnou situaci (Otevřelová, 2016). „Na základě shrnutí všech vnějších i vnitřních příčin, získáme náhled na dítě jako na ucelenou bytost“ (Otevřelová, 2016, s. 57). Každé dítě také potřebuje jiný časový prostor na zvládnutí úkolů. Tak jako malé dítě začne chodit například v jedenácti měsících, tak jiné dítě může začít chodit až o měsíc nebo více měsíců později. Podle Otevřelové (2016, s. 57), může být ve vyžívání jednotlivých oblastí určité časové období. To bychom také měli respektovat, jelikož nemůžeme měřit všem jedním metrem. Pokud budeme požadovat po dítěti něco, na co není dostatečně zralé, může se stát, že v úkolu neuspěje a tím ho odradíme. Na druhé straně se může stát, že promeškáme ten správný čas. Příprava předškoláka by ale měla být nenásilná, pozvolná a respektující vývojový stupeň dítěte. Otevřelová (2016, s. 57) říká, že „v každém věkovém období dosahujeme vrcholu pro rozvoj určité oblasti, kdy nám jde něco lépe.“ Proto je dobré, abychom rozvoj určité oblasti nepromeškali. Předškolní období je totiž mimořádně senzitivní na schopnosti, na kterých se staví budoucí psaní, čtení a počítání.

Obtížnost úkolů bychom měli stanovit od nejjednodušších až po složitější podle možností dítěte. Vhodným úkolem se rozumí takový úkol, který zajišťuje dítěti pocit

úspěchu, když ho dítě splní. Tím je pak dítě motivováno k dalším činnostem. Pokud se ale dítěti nedaří úkol splnit, měl by se učitel zamyslet nad tím, zda úkol nebyl moc těžký, jestli dítě pochopilo zadání, jestli není unavené nebo ho něco nevyrušovalo a tak dále. Dítěti můžeme pomoci tak, že si k němu sedneme a budeme s ním hledat možná řešení úkolu. Tím bychom ho mohli motivovat k dalšímu řešení. Tato forma je časově náročnější, ale pro dítě bude přínosná, a to hlavně u dalších úloh, které bude v budoucnu řešit.

Důležitým aspektem pro školní úspěšnost dítěte ve škole je řečová dovednost. Poruchy řeči mohou dítě znevýhodnit ve skupině vrstevníků a ovlivnit jeho úspěšnost ve čtení i psaní. U dětí, které mají řečové nedostatky se často objevuje i nezralost jemné a hrubé motoriky a výskyt některých ze specifických poruch učení (Otevřelová, 2016, s. 107).

„Motorika je hlavním zdrojem informací, že je vše v pořádku“ (Otevřelová, 2016, s. 115). Znamená to, že dítě sedí, leze po čtyřech, chodí, běhá, při chůzi po schodech střídá nohy a tak dále. Základním stavebním kamenem pro jemnou motoriku je hrubá motorika. Dítě zprvu ovládá hrubou motoriku a po jejím rozvoji nastupuje jemná motorika, která se už podle názvu zabývá drobnějšími pohyby, které jsou přesnější. Správné propojení jemné a hrubé motoriky ovlivňuje čtení, psaní a počítání. Pohybovou zralost dítěte můžeme pozorovat pomocí grafomotorického projevu. „Vidíme kresby, omalovánky a později i písmo“ (Otevřelová, 2016, s. 115). Sledujeme také, jak dítě sedí u stolu, úchop tužky či pastelky a zda rádo kreslí. „Pro úspěšný start ve škole je zralost popsanych motorických funkcí nezbytná“ (Otevřelová, 2016, s. 115). V předškolním věku se koordinace pohybu postupně zdokonaluje. Proto bychom měli u dětí podporovat rozvoj pravé a levé hemisféry. Ta se rozvíjí při opakování pohybu a ovlivňuje i správný psychický vývoj. Pro spolupráci obou hemisfér je důležitá fáze lezení. Pokud dítě přeskočilo tuto vývojovou etapu lezení po čtyřech, před počátkem chůze, může to ovlivnit jeho psychomotorický vývoj.

Dále se budeme v krátkosti věnovat složce receptivní a centrální. Receptivní složka zajišťuje vnímání řeči a centrální složka porozumění řeči. Tyto složky nám pomáhají k pochopení mluveného projevu a porozumění řeči. Obě tyto složky bychom měli rozvíjet už v mateřské škole. Dítě, které má problém s rozvojem receptivní a centrální složky poznáme podle toho, že když na dítě mluvíme, nevnímá nás. A i když víme, že nás dítě slyší, nerozumí obsahu sděleného. Obtíže, spojené s vnímáním a porozuměním řeči, bývají často chybně spojovány s nepozorností, nezájmem nebo nesoustředěností. Je důležité ale uvědomit si, že pokud dítě není schopno vnímat pokyny učitele, nemůže nikdy reagovat správně. Proto by učitel neměl dítě trestat za nesplněnou či špatně vykonanou činnost.

1.2 Pedagogická diagnostika

V knize Pedagogická diagnostika v MŠ (2018, s. 15) definují Syslová, Kratochvílová a Fikarová pedagogickou diagnostiku jako vědní disciplínu, která zahrnuje dvě pojetí. Prvním pojetím je akceptace přímé diagnostické činnosti a druhým je zdůraznění teoretických přístupů (Tomanová, 2006 in Pedagogická diagnostika v MŠ). Zelinková (2001, s. 12) považuje přímou diagnostickou činnost za „komplexní proces, jehož cílem je poznávání, posuzování a hodnocení vzdělávacího procesu a jeho aktérů“.

Informace, které učitel získá pomocí diagnostické činnosti, slouží k tomu, aby vhodně zvolil další postupy a upravil podmínky vzdělávání pro účinnější rozvoj dítěte. Pedagog musí stále myslet na to, že diagnostický proces je cyklický a úzce souvisí s evaluací. Neustále se ověřuje efektivita podmínek a procesů, které pedagog užívá. Z toho se pak vyvozuje, zda jsou postupy vzdělávání správné, nebo zda je opět nutné provést změnu.

K pedagogické diagnostice také neodmyslitelně patří pojmy anamnéza, diagnóza a prognóza. Anamnézu můžeme chápat jako zjištění informací o jedinci z minulosti. Diagnóza je současný stav dítěte a prognóza je pozitivní perspektiva dítěte ve vzdělávacím procesu.

Pedagogická diagnostika také zahrnuje dvě složky, a to obsahovou a procesuální. Obsahová složka zjišťuje dosaženou úroveň vědomostí, dovedností a návyků. Procesuální složka zjišťuje proces výchovy, vzdělávání a způsob, jakým ovlivňuje žáka. Učitelka v mateřské školce by se měla zabývat oběma složkami, tedy jak procesem vzdělávání, tak výsledky.

Dále můžeme diagnostickou činnost dělit na formální a neformální. Neformální diagnostikování se vyskytuje častěji. Jedná se o spontánní posuzování dítěte, kdy dítě sledujeme při různých situacích jako je například hádka s druhým dítětem, pláč, kreslení nebo umývání rukou. Oproti tomu formální diagnostikování souvisí s jistými pravidly. Informace učitelka získává z různých zdrojů, ty zaznamenává a následně s nimi pracuje.

Existují i další typy diagnostikování, jako například normativní, individualizované, kritériální a diferenciální (Tomanová, 2006 in Pedagogická diagnostika v MŠ).

Povinností učitelek v MŠ je také založit a vést portfolio každého dítěte. Podle Tomkové (in Pedagogická diagnostika, s. 30) „portfolio slouží jako prostředek reflexe vzdělávání a rozvoje“. Jedná se tedy o složku, ve které se nachází práce dítěte, jako jsou kresby, malby, pracovní listy nebo výrobky, podle kterých posuzujeme pokrok dítěte v určitém časovém období.

Informace z portfolia využívají učitelé k dalšímu postupu ve vzdělávání, nejsou ale jediní, kteří tyto informace mohou využívat. Mohou být nápomocné rodičům, popřípadě dalším odborníkům a také dětem samotným.

Mezi základní funkce portfolií řadíme funkce informační, motivační, komunikační, autoregulační (rozvojovou) a diagnostickou funkci. Funkce informační podává základní informace, týkající se vývoje dítěte. Motivační usiluje o motivaci k práci, aby děti motivovala k dokončení činnosti a k vlastní kreativní tvorbě. Funkce komunikační slouží mimo jiné jako podpora při zpracování individuálního plánu dítěte a při posuzování školní připravenosti u zápisu. Prostřednictvím autoregulační funkce je dítě schopno hodnotit výsledky své práce, prožívat úspěchy i neúspěchy. Funkci diagnostickou využívají pedagogové pro zvolení cílů a metod vhodných pro rozvoj dítěte.

Pro dítě, které vstupuje do mateřské školy prvním rokem, není vůbec lehké adaptovat se do kolektivu a do nového prostředí. Proto by učitelka měla získat co nejvíce informací od rodičů dítěte, aby mu zajistila potřebnou podporu v mateřské škole. Jedná se o tzv. vstupní diagnostiku, která zahrnuje rodinnou, sociální, osobní nebo také školní anamnézu. Informace, které budou pedagogovi poskytnuty, budou nápomocné k vytvoření adaptačního programu, ve kterém dítě dokáže navázat kontakt s vrstevníky, zvyká si na nový rytmus, organizaci dne a zapojuje se do činností.

Mezi základní metody pedagogické diagnostiky patří pozorování a rozhovor. Učitelky mateřské školy využívají pozorování prakticky denně. Často používají pozorování záměrné neboli plánované, při kterém si píšou poznámky k chování jedince. Ty pak sumarizují a vyvozují z nich závěry. Jestliže zaznamenávají výsledky do předem připravených archů, jedná se o pozorování strukturované. Pozorování nestrukturované můžeme popsat jako poznámku na běžný papír nebo záznam do deníku. Pomocí těchto poznámek víme, na co máme zaměřit naši pozornost a také nám usnadňují další postupy diagnostické činnosti.

V rozhovoru získáváme informace prostřednictvím verbální komunikace s dítětem, popřípadě s rodičem. Tato metoda slouží k hlubšímu poznání dítěte, jedná se o metodu, která nám odhalí fakta, která nejsou dostupná při pozorování. Doplňující informace získáváme z rozhovoru s rodiči, na rozhovor je ale nutné se předem připravit (Syslová a kol., 2018).

Mezi další diagnostické metody patří dotazník, anamnéza, rozbor dětské kresby nebo sociometrie. Pomocí sociometrie učitelka zjišťuje sympatie dětí. Zjišťovat je může například při vycházce, kdy se paní učitelka dítěte zeptá, s kým by chtělo jít za ruku, nebo vedle koho sedět v autobuse (Syslová a kol., 2018). Sociometrický test provádí Mateřská škola Krátká

v rámci oslavy narozenin dětí. Vždy, když má některé dítě ve třídě narozeniny, sejdou se v komunitním kruhu a společně se všemi dětmi vyplňují narozeninový list. Ten obsahuje položky jako jméno oslavence, jaký je, čím bude, až bude velký, jaké má rád jídlo, kdo jsou jeho kamarádi a jaká je jeho nejoblíbenější hračka. Na vyplnění se podílí všechny děti a na závěr řekne oslavenec, co by o sobě napsal sám. Pro oslavence je přínosné slyšet, jak ho vidí ostatní děti ve školce. Vyplněný narozeninový list se vystavuje na nástěnku, aby si ho mohli přečíst i rodiče. Tato aktivita přináší příjemnou atmosféru do třídy a také mezi děti.

Dále nesmí chybět informace, kdo vlastně pedagogickou diagnostiku provádí. Podle Zelinkové (2011) ji provádí „každý, kdo se zamýšlí nad dítětem, každý na úrovni dané svými vědomostmi a specializací“ (Zelinková, 2011, s. 23). Diagnostiku může provádět i rodič, v tomto případě se pak jedná o tzv. laickou diagnostiku, při které si rodič klade otázky. Rodič je ale citově ovlivněný ke svému dítěti, chce mu pomoci a chránit ho. Mezi instituce, ve kterých pedagogická diagnostika probíhá, bychom mohli zařadit školu, rodinu, zdravotnické instituce, zájmové organizace, pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogické centra. V profesním zastoupení bychom mohli jmenovat pedagogy, psychology, speciální pedagogy, sociální pracovníce, lékaře nebo vedoucí zájmových kroužků. Z hlediska času se tento diagnostický proces dělí na dlouhodobý, který se například provádí v běžných školních třídách a krátkodobý. Je důležité si uvědomit, že každá profese vnímá dítě jinak, proto je důležité správně interpretovat zjištění jak od profesionálů, tak od rodičů a docílit tím komplexnímu poznání dítěte (Zelinková, 2011).

Pedagogická diagnostika také uvádí několik etických zásad, kterými jsou „především neškodit, ochrana metod a údajů nebo souhlas klienta s používáním diagnostických nástrojů“ (Mertin, 2016).

1.3 Problematika odkladu školní docházky

Odklad povinné školní docházky se odvíjí od školského zákona 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a dalším vzdělávání. Samotný odklad povinné školní docházky je definován školským zákonem § 37.

V případě, že se rodič rozhodne pro odklad povinné školní docházky, musí dítě k plnění školní docházky přihlásit a dostavit se s ním k zápisu. Tam pak o odklad může požádat. Povinnost se týká rodičů, jejichž dítě dovrší šesti let do 31. srpna daného roku.

Žádost, kterou je potřeba k odkladu podat řediteli základní školy musí být v písemné formě. S žádostí se také přikládají další dvě doporučení, která se shodují s návrhem odkladu

školní docházky. Doporučení děti získávají „od příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře nebo klinického psychologa“ (Otevřelová, 2016, s. 34).

O odklad může rodič zažádat nejpozději do 31. května. Pokud bude dítěti odklad školní docházky přidělen, musí rodiče za rok znovu podat žádost o přijetí k plnění školní docházky. Dítě není přijato automaticky, ale k zápisu již nemusí. Není povinnost podat žádost na stejné škole jako minulý rok, rodič může podat žádost na kterékoli škole.

Odklad povinné školní docházky je možný jen o jeden rok, nikoli o dva. Podle zákona musí dítě nastoupit do školy ve školním roce, kdy dovrší osmého roku věku. Podle školského zákona může ale ředitel se souhlasem zákonných zástupců školní docházku odložit, a to z toho důvodu, že se po nástupu do první třídy u dítěte projeví duševní nebo tělesná nezralost. Z takových důvodů se může dítě navrátit zpět do mateřské školy, pokud se k tomuto rozhodnutí dospěje v prvním pololetí. Tento zákon platí i pro děti, které již nastoupily do první třídy po odkladu jednoho roku povinné školní docházky (Otevřelová, 2016, s. 34).

Důvodem k odložení školní docházky bývá nezralost dítěte, které nespĺňuje kritéria školní zralosti. Pugnerová (2019, s. 39) říká, že znaky školní nezralosti mohou postihnout jednu či více oblastí týkajících se dílčích či speciálních aspektů školní připravenosti. K tomu, abychom posoudili, zda je či není dítě zralé, slouží zdravotní prohlídky a zápisy do škol, při kterých se ke školní zralosti vyjadřuje mnoho odborníků jako je třeba pediatr, učitel mateřské školy nebo učitel základní školy.

Nejde ale vždy o důvody dítěte, často si rodič dokáže vyargumentovat svůj důvod, proč by jeho dítě mělo dostat odklad školní docházky.

Mezi nejčastější argumenty patří přání rodičů, aby si dítě prodloužilo dětství. V tomto případě nehovoříme o pohodlí dítěte, ale o pohodlí rodičů. Nástup do školy obnáší každodenní přípravy, psaní úkolů, procvičování učiva, pomáhání dítěti s přípravou na další den, chystání učebnic a sešitů do aktovky a tak dále. Dítě může být na nástup do první třídy připraveno, ale rodič ne. Volbou pozdějšího nástupu do školy mohou rodiče dítě ohrozit, jelikož okolo pátého až šestého roku věku je dítě nastaveno po intelektuální stránce tak, že dokáže přijímat mnoho nových informací a pokud nemá dostatek nových podnětů, začne se nudit a upadá jeho zájem (Pugnerová, 2019).

Dalším argumentem rodičů je, že se jejich dítě narodilo na podzim. Tento argument nemůžeme brát na lehkou váhu. Mohlo by se stát, že by bylo dítě zařazeno do třídy, do které chodí i děti po odkladu školní docházky. Jestliže by dítě nastoupilo do školy, mohlo by být výkonové tempo nerovnoměrné. V každém případě je potřeba dítě poslat na vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny a zjistit tak, zda je opravdu nezralé pro školu.

Objevují se také argumenty ohledně výšky a váhy. Kdy rodiče argumentují, že jejich dítě je pro vstup do školy příliš malé, drobné. Je tedy nutné přihlédnout k dědičnosti, tělesné konstituci rodičů a poradit se s dětským lékařem. S největší pravděpodobností by ale rodič s tímto argumentem neuspěl, jelikož dítě výrazně nevyroste za pouhý rok.

Rodiče také nechtějí, aby bylo jejich dítě ve třídě nejmladší, hovoříme tedy o dětech, které se narodily mezi květnem a srpnem. V tomto případě rozhoduje rozumová, tělesná, citová a sociální zralost dítěte.

Předposledním argumentem rodičů, který se může vyskytovat, je ten, že budou mít doma čerstvě narozené dítě. Rodiče tedy chtějí počkat, až dítě povyroste, ať se mohou plně věnovat prvňáčkovi. Tento případ je velmi komplikovaný a je na rodiči, aby dobře zvážil, co je pro jeho dítě nejlepší.

Posledním argumentem, kterým se budeme v této kapitole zabývat, je argument, týkající se vrstevníků dítěte. Rodiče se přiklání k tomu, aby jejich dítě dostalo odklad, jelikož kamarád/ka dítěte také nejde do školy. Tento argument používají maminky, které mají dceru. Tatínkové s tímto argumentem ale nesouhlasí. Kamarádské vztahy jsou pro dítě opravdu důležité, obzvlášť ve školním věku a také pro pozdější život. Nejedná se ale o důvod k odkladu školní docházky (Pugnerová, 2019).

1.3.1 Metody napomáhající k přípravě školní docházky

K tomu, aby bylo učení smysluplné, je potřeba, aby mělo dítě dostatek podnětů, aby byly podněty srozumitelné a strukturované. Mezi nejdůležitější prostředky učení dětí v předškolním věku řadíme na prvním místě hru.

Prostřednictvím hry se dítě rozvíjí, přichází k poznání nových věcí, poznává nové situace, spolupracuje, učí se respektovat druhé a poznává principy soužití mezi lidmi (Sedláčková a kol., in Pedagogická diagnostika v MŠ).

Do hry dítě promítá své poznatky, například chování rodičů. Pokud je dítě hrou zaujato, můžeme sledovat dobu soustředění, manipulaci dítěte s hračkami a také úroveň řečového projevu. V oblasti sociální úrovně sledujeme, zda dítě komunikuje s vrstevníky, vyhledává kontakt nebo zda si hraje samo. Také sledujeme aktivnost dítěte. Jeho zapojení se do hry nebo lehká ovlivnitelnost ostatními dětmi. Sledujeme, jak dítě přijímá pravidla, jestli dokáže respektovat pravidla hry, zda je soutěživé, jak se vyrovnává s prohrou a vítězstvím nebo zda umí pomoci kamarádům. Z těchto informací získáváme povědomí o tom, jaké dítě

je. Jaké jsou jeho vlastnosti, povahové rysy, zájmy, nadání, anebo také problémy. K tomu nám pomáhají kompetence, které u dítěte rozvíjíme (Syslová a kol., 2018).

Volná hra, jako jedna z nejdůležitějších složek, pomáhá dosáhnout efektivnějších interakcí. Prostřednictvím hry děti sdělují své zájmy a potřeby (Stearns, 2018).

Často využívaná metoda, která je určena pro přípravu předškoláka se nazývá Metoda dobrého startu (dále jen MDS). Jedná se o metodu, která kombinuje hudbu s pohybem, rozvoj koncentrace a motoriky (Otevřelová, 2016). Tato metoda vychází z metody Bon départ, kterou formulovala během druhé světové války (1939 – 1945) ve Francii holandská představitelka Théma Bougnetová. Původním záměrem bylo použít tuto metodu jako léčbu k poruchám hybnosti při rehabilitacích tělesně postižených dětí. V roce 1941 se ale tato metoda využívala v některých základních školách jako příprava pro výuku počátečního čtení a psaní. Této metody začaly využívat i další evropské státy a do Československa se dostala díky Martě Bogdanowicz, která spolu s Janou Swierkoszovou na počátku 80 let 20. století tuto metodu zpracovala.

Výzkumy, které se prováděly v 70. a 80. letech ukázaly, že tato „metoda působí velmi příznivě na rozvoj zrakové a sluchové percepce u předškolních dětí“ (Fasnerová, 2018, s. 148). Mezi tři základní složky patří zraková, sluchová a pohybová složka.

Metodu můžeme definovat jako opticko-akusticko-motorickou, díky níž lze snadněji určovat laterální. Opticko-akusticko-motorická metoda rozvíjí zrakovou složku, a to rozlišováním grafických znaků, následně složku pohybovou, kdy děti prostřednictvím pracovního listu provádí gesta ke grafickým znakům a v neposlední řadě rozvíjí složku sluchovou, kdy všechny tyto činnosti provádí v rytmu písničky.

Metoda se používá u dětí, které mají specifické poruchy učení nebo odklad školní docházky. Pomáhá také dětem pro zlepšení jejich komunikačních schopností a ulehčuje vstup do školy, jelikož se MDS ukázala jako dobrá vstupní etapa pro výuku čtení a psaní. Vhodná je i pro děti z minoritních skupin jako příprava pro vstup do školy a pro děti s poruchami vývoje, těm upravuje funkce, které se nepravdělně rozvíjí.

Mezi základní cíle metody můžeme zařadit zdokonalení všech tří složek, zdokonalení a vyhranění laterality a zlepšení orientace v prostoru. Dále také rozvoj motorických dovedností a smyslového vnímání.

Lekce MDS probíhá v několika fázích. Nejprve si s dětmi poslechneme lidovou písničku, kterou jsme si zvolili. Motivací je tak zvolená písnička, která nás provází po celou lekci a slouží i jako motivace k činnostem spojeným s MDS. Jedná se o artikulační cvičení, sluchové a zrakové vnímání a pravo-levou orientaci. Dále s dětmi prostřednictvím pohybu

ukotvíme rytmus písničky, můžeme si s dětmi zahrát i pohybovou hru. Následně s dětmi sedíme v komunitním kruhu a píseň vytleskáváme, dupeme, vytřukáváme rytmus na různé předměty. Pokud děti tyto dvě fáze zvládají, přesouváme se ke stolečkům, kde mají před sebou látkový pytlík plněný například rýží, který je většinou vícebarevný, aby dětem usnadnila pravou a levou orientaci. Během písně děti využívají úderů pěstí nebo úderů hranami rukou do pytlíku, přičemž střídáme ruce, můžeme je i překřížit.

Každá píseň obsahuje svůj grafický zápis na pracovním listu, před samotným vyplněním pracovního listu můžeme za doprovodu písničky grafický vzor vyzkoušet do vzduchu, do písku. Nakonec obkresluje tužkou vzor z pracovního listu. Závěrem by měly být uvolňovací cviky a zhodnocení dětí. (Joli, 2011)

1.4 Přípravná třída Kopřivnice

Přípravná třída, jež je určena pro děti s odkladem školní docházky je v provozu od školního roku 2019/2020. Tato třída se nachází na Základní škole Milady Horákové v Kopřivnici. Přípravná třída Kopřivnice a edukační kroužek „Předškoláček“ se staly výchozí inspirací pro navrhovaný projekt.

Důvodem otevření přípravné třídy byla žádost ředitelky základní školy. V minulých letech se dvě přípravné třídy nacházely na Základní škole Floriána Bayera v Kopřivnici a na Základní škole v Lubině. Bohužel se ale ani jedna z těchto tříd ve školním roce 2019/2020 neotevřela.

Michaela Rašková (Kopřivnické noviny, 2019), z odboru školství, kultury a sportu kopřivnické radnice říká, že zájem o zřízení přípravných tříd mezi rodiči stále trvá, proto se Základní škola Milady Horákové rozhodla reagovat na popud pedagogicko-psychologické poradny a rodičů a zřídila přípravnou třídu o kapacitě patnácti žáků.

Cílem přípravné třídy je rozvíjení samostatnosti, sebeovládání, pozornosti, hrubé i jemné motoriky, řečové a sociální dovednosti a rozvoj matematických představ u dětí. Usiluje také o systematickou přípravu dětí k povinné školní docházce a ulehčení nástupu do prvních tříd. Děti ve škole tráví první čtyři vyučovací hodiny, účastní se školních i mimoškolních akcí a chodí na vycházky. Přípravná třída zajišťuje vhodnou adaptaci dětí na školní prostředí.

Děti mají každý den stejný program, aby si zvykly na denní režim. Každá činnost trvá 45 minut, tak jako vyučovací hodina ve škole. Mezi 7:45 – 8:00 se děti schází. V tuto dobu si děti mohou volně hrát. Od 8:00 následuje ranní kruh, ve kterém se učitel přivítá s dětmi

a namotivuje je na daný den. Děti si v kroužku s učitelem povídají a poté následuje jazyková a logopedická výchova, při které se děti učí básničky a říkadla. Následuje hudební výchova a rytmizace, kdy si děti zpívají písničky nebo hrají na tělo. Od 8:45 následuje skupinová nebo individuální práce s dětmi, práce s pracovními sešity, volná hra nebo pohybová aktivita v tělocvičně, kterou mají děti dvakrát týdně. V 9:30 je prostor na hygienu a svačinku. V 10:00 mají děti grafomotorickou rozvíčku, výtvarné činnosti, pracovní činnosti nebo pracovní listy. Od 10:45 jdou děti za příznivého počasí na procházku a v případě nepříznivého počasí děti zůstávají v herně a učitel volí hry dle zájmu dětí. V 11:30 učitel zahájí závěrečnou rekapitulaci dne, následuje relaxace a relaxační cvičení, hygiena a odchod domů, popřípadě do školní družiny.

Do přípravné třídy jsou děti přijímány na základě písemné žádosti rodičů, která je doložena doporučením školského poradenského zařízení o odkladu školní docházky.

Třídu vede aprobovaný učitel, který má vystudovaný obor speciální pedagogika a logopedie. Pedagog přistupuje ke každému dítěti individuálně a zaměřuje se na jeho potřeby. Děti na rozdíl od klasických tříd nejsou hodnoceny známkami, ale slovně.

Místnost, kde děti tráví každý den je vybavena přizpůsobeným školním nábytkem, relaxační i herní plochou. Na zřízení přípravné třídy přispělo město Kopřivnice jako zřizovatel školy.

1.5 Edukační kroužek MŠ Příbor

Edukační kroužek, který nese název „Předškoláček“, vedla paní Jaroslava Pargačová v mateřské škole Kamarád po dobu šesti let.

Kroužek byl založen v roce 2014 pro děti s navrženým odkladem školní docházky a také pro děti, jejichž rodiče přemýšlí o odložení školní docházky svého dítěte.

Cílem tohoto kroužku bylo pomoci dítěti s nástupem do první třídy a zajistit mu tak lepší úspěšnost ve školní docházce. Následně přiblížit rodiči, jakým způsobem může své dítě rozvíjet a pracovat s ním.

Kroužek byl založen z preventivních důvodů, cílem bylo zajistit školní úspěch dítěte. Tento kroužek je výjimečný tím, že ho navštěvuje dítě společně s rodičem. Rodič tak vidí dítě při práci a má možnost srovnání s ostatními dětmi. Naučí se s dítětem komunikovat, spolupracovat, dochází k větší důvěře a sdílení mezi rodičem a dítětem. Rodič se dítěti plně věnuje, stává se součástí procesu učení a pomocníkem při potížích. Pro dítě se rodič stává přirozenější autoritou a dítě je rádo, že s ním rodič sdílí společné chvíle. Prostřednictvím tohoto kroužku byly rodičům nabídnuty podněty, drobné úkoly a hry, jejichž

prostřednictvím mohou rozvíjet oslabené dovednosti dítěte. Rodiče si také pomocí kroužku uvědomili, jak důležitá je trpělivost při práci s dítětem.

Do kroužku se mohl přihlásit kdokoli, kdo uvažoval o odkladu školní docházky, nebo mu byl odklad přidělen. Informační leták visel na nástěnce pro rodiče, některým rodičům s dětmi byl kroužek na základě paní učitelky doporučen. Rodiče jeví o kroužek velký zájem, stávalo se ale, že se hlásili i rodiče zralých dětí.

Kroužek byl pro rodiče tříměsíčním tréninkem přípravy do školy. Jednalo se o 10 lekcí, dlouhých přibližně 60 – 80 minut o celkové kapacitě 8 dětí. V průběhu lekcí rodiče zpozorovali a ocenili určitý posun a hravou formu, kterou je možné dojít k rozvoji dítěte. Často zápasili s trpělivostí a s časem, i tam ale vznikl posun k lepšímu.

Každá lekce měla pevné jádro, které se paní Pargačová snažila dodržovat. Na úvod se přivítala s dětmi i s rodiči. Následovala kontrola a ocenění drobného domácího úkolu, při kterém se diskutovalo o tom, co se dařilo a co méně. Poté následovala činnost u stolečků, kde byla zakomponovaná hra rozvíjející motoriku prstů, kontrola usazení u stolu, kontrola správného úchopu a pracovní list v podobě grafomotorického cvičení. Na koberci se realizovaly hry rozvíjející vzdělávací složky a pohybová hra rozvíjející prostorovou orientaci. Děti například řešily záhady labyrintu, rozlišování a vkládání tvarů. Na závěr následovala relaxační hra a závěrečné zhodnocení, při kterém každé dítě i rodič řekl, co se mu za určitou lekci dařilo a co je třeba doma procvičit. Nakonec děti dostávají zadání nového domácího úkolu.

Lekce kroužku byly motivovány ročním obdobím. Paní Pargačová si stojí za pozitivním přístupem a pozitivním hodnocením drobných, ale zasloužených úspěchů. Motivuje také děti tím, že nic není špatně, vše se dá vyřešit, když budeme hledat řešení.

V kroužku byla rozvíjena jemná motorika, grafomotorika, zrakové vnímání, sluchové vnímání, prostorová i časová orientace, základní matematické představy a komunikační dovednosti jako je řeč a myšlení.

Kroužek zanikl v roce 2020 po odchodu paní Pargačové do důchodu. Fungování edukačního kroužku bylo výchozí inspirací pro vytvoření bakalářského projektu.

2 Návrh Edukačního kroužku v MŠ Krátká Kopřivnice

V této části bude představena Mateřská škola Krátká v Kopřivnici, pro kterou je bakalářský projekt určen. Dále charakterizujeme 10 dětí z této mateřské školy, jež mají odklad školní docházky a následně bude představen program kroužku.

2.1 Mateřská škola Krátká Kopřivnice

MŠ Krátká se nachází v městě Kopřivnici a je situována na frekventovaném místě. Nedaleko se nachází vlakové i autobusové nádraží, městské i obchodní centrum s bohatým kulturním využitím kulturního domu a kina. Školka se nachází mezi dvěma základními školami, a to mezi Základní školou Milady Horákové a Základní školou svaté Zdislavy.

Mateřská škola je otevřena od roku 1974, kdy původně sloužila jako závodní mateřská škola pro podnik Tatra. Od 1.1.2003 se stala součástí příspěvkové organizace a je současným sídlem ředitelství Mateřských škol v Kopřivnici.

Za podpory města a Evropské unie byla zrealizována rekonstrukce školky v roce 2011. Úprava zahrady Mateřské školy byla dokončena o dva roky později.

V budově můžeme najít celkem čtyři oddělení, přičemž celková kapacita dětí je 104 dětí ve věku 3 – 7 let. V prvním patře se nachází třída Pomněnek, ve které jsou děti ve věku 3 – 5 let a Kopretin, kde jsou děti od 4,5 – 7 let. Ve druhém patře se nachází třída Pampelišek, ve které jsou děti v rozmezí od 3 do 5 let a třída Zvonků, která je určena pro děti od 5 do 7 let. V každé třídě je zapsáno 26 dětí.

Každá třída je vybavena hernou, místností se stoly a židlemi, kde se uskutečňují vzdělávací činnosti a stravování dětí. Dále je každá třída vybavena toaletami a umývárnu. Ke každé třídě patří samostatná šatna, ve které se děti převlékají.

Mezi třídou Pomněnek a Kopretin v prvním patře je malá kuchyňka, která je určena pro vydávání stravy těmto třídám. Taktéž je vybaveno i druhé patro.

V přízemí bychom našli sekretariát, účtárnu a kancelář paní ředitelky Hany Borosové. Dále také kuchyň a kancelář vedoucí školní jídelny. Přízemí také slouží jako vchod pro děti na zahradu. Celá budova je promyšlena do sebemenších detailů a každé místo je smysluplně využito.

Zaměřením Mateřské školy je vytvořit dětem prostředí, ve kterém se budou cítit spokojeně, bezpečně a také jistě. Prostředí, kde má každé dítě stejná práva, možnosti i povinnosti jako všichni ostatní. V průběhu docházky se učitelé snaží odbourávat nezdravou soutěživost, která se často mezi dětmi vyskytuje. Děti jsou ustavičně motivovány, chváleny

a pozitivně hodnoceny, podporují také děti k tomu, aby se nebály, pracovaly samostatně, důvěřovaly si a nepodceňovaly se. Děti se také učí k citlivosti, ohleduplnosti, zdvořilosti, vzájemné pomoci a toleranci. Učitelé ve svých třídách dohlíží a věnují se vztahům ve třídě a snaží se o nenásilné ovlivnění vztahů prosociálním směrem. Děti jsou také neustále seznamovány s pravidly chování k ostatním dětem, ve snaze o vytvoření kolektivu kamarádů ve třídě, ve kterém se cítí dobře a ničím ohroženi.

Mezi hlavní cíle Mateřské školy patří vedení ke zdravému životnímu stylu, a to jak děti, tak rodiče. Dále vést děti ke zlepšování tělesné a pohybové zdatnosti, rozvoji manipulačních dovedností a k jejich osobní spokojenosti i pohodě. Důležité je také kultivování mluvního projevu a snažit se vytvářet podmínky pro dobrý rozvoj řeči. Apelovat na rozvoj samostatnosti a učit děti základním schopnostem, které jsou důležité pro život. Rozvoj dětí by měl probíhat především přes prožitkové učení, dítě by si mělo ze školky odnést základy pro budování vnitřní motivace na základě které se dítě aktivně zapojuje do činností. V neposlední řadě, se Mateřská škola snaží o to, aby se rodiče podíleli na činnostech ve škole a byli dítěti oporou ve vzdělávání.

Dítě na konci předškolního věku by mělo být jedinečnou a samostatně fungující osobností, která je schopna zvládat nároky, které jsou na ni kladeny a také ty, které ho v budoucnu čekají.

2.2 Charakteristika cílové skupiny

K charakteristice cílové skupiny byly použity zprávy od třídních učitelek, které byly určeny pro Pedagogicko psychologickou poradnu (dále jen PPP) v Novém Jičíně. Důvodem pro doporučení poradenské pomoci v PPP bylo posouzení školní zralosti a připravenosti. Děti, níže uvedené, nejsou z jedné třídy, ale ze dvou. Z důvodu zachování anonymity nebyla ve zprávách z PPP zveřejněna jména dětí, nejsou tudíž uvedena ani v bakalářském projektu. Pohlaví dětí zůstalo zachováno.

1. dítě

Chlapec se bez problému zapojuje do činností a jeho osobní tempo je přiměřené věku. Nad úkolem dokáže přemýšlet, při složitějším úkolu ale nepochopí zadání a je potřeba mu ho individuálně dovysvětlit (někdy i opakovaně). U dítěte se při plnění úkolů vyskytuje určitá nejistota, avšak s dokončením úkolu problém nemá.

Chlapec pozná barvy, dokáže rozlišit geometrické tvary a pojmenovat je. Rozlišuje pravou a levou stranu, v prostorové orientaci občas chybuje. Rozlišuje také pořadí, chápe rozdíly mezi více a méně a zvládá číselnou řadu do 40.

Adaptace dítěte proběhla bez problému, odloučení od rodičů zvládá. Dodržuje také dohodnutá pravidla a uznává autoritu. Většinu času si hraje ve školce sám, občas si hraje s kamarádem. Někdy se jen posadí a pozoruje ostatní děti. Vyhledává spíše konstruktivní hry. Chlapec je přátelský, sám se ale většinou neprojevuje, reaguje spíše na podněty a vybídnutí učitelky.

Tempo řeči je u dítěte přiměřené k věku, chlapec dochází na logopedii. Obrázek popíše vždy jednoslovně a je nutné se ho doptávat. Chlapec je schopen určit jednotné a množné číslo, tvoří zdobněliny, vytleská slabiky a dokáže určit i počet slabik.

Chlapec je pravák, správně rozlišuje pravou a levou stranu. Činnosti na jemnou motoriku nevyhledává a dělá mu problém úchop tužky. V samoobslužných činnostech je samostatný, pečlivý. Jí příborem a celkově je motoricky obratný.

Plán pedagogické podpory (dále jen PLPP) nebyl u dítěte realizován. Intervence v jiných školských poradenských zařízeních neabsolvoval. Chlapec také nebývá často nemocný, dlouhodobě je v péči oftalmologa.

Rodiče se o výsledky i chování chlapce zajímají, účastní se také akcí pořádaných MŠ a spolupráce probíhá bez problémů.

U tohoto chlapce si MŠ nebyla jistá v sociální zralosti dítěte. Učitelky také uvedly, že nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

2. dítě

Osobní tempo chlapce je pomalejší. Přetrvává také určitá popudlivost, pokud se mu něco nedaří, nebo se mu něco nelíbí, začne se vztekat. Někdy začne předem brečet, aniž by se pokusil danou činnost zvládnout, a to například při oblékání nebo při konverzaci s kamarády. Do činností se zapojuje, úkol sice dokončí, ale pokud je delší, tak se neustále doptává, jestli už to stačí nebo zda si už může jít hrát. Poznává barvy, tvary a orientace v prostoru je také bezproblémová, rozlišuje pravou i levou stranu. Chlapci dělá problém určování pořadí (první, poslední, ...). Je ale schopen určit více a méně a zvládá číselnou řadu do 20.

Dítě zvládá odloučení od rodičů a adaptace proběhla bez problému. Autoritu chlapec uznává, dodržuje také stanovená pravidla, je přátelský a ohleduplný. Často si hraje s konstruktivními stavebnicemi, má rád i činnosti na jemnou motoriku, různé skládačky i logické hry. Vydrží si hrát i delší dobu, pokud ho něco nezaujme. Ne vždy se ale umí ve hře podřídit, chtěl by určovat pravidla a většinou dochází ke vzteku.

Občas se stává, že se dítě při řeči zadržává. Jeho řeč je neplynulá, a to v situacích, kdy se chce prosadit nebo něco rychle říct. Obrázky popíše spíše jednoslovně, a to i tehdy, když odpovídá na otázky. Chlapec je schopen určit jednotné i množné číslo a tvořit zdvojnásobky. Slabiky vytleská a určí i jejich počet.

Chlapec je pravák a zvládá jíst příborem. Vyhledává činnosti na jemnou motoriku, kresebný projev ale neodpovídá věku dítěte. Dítě má nesprávný úchop psacího náčiní. Někdy působí neobratně, v sebeobslužných činnostech je ale samostatný.

U dítěte nebyl realizován PLPP a také nikdy před tím nenavštívil školské poradenské zařízení jako je PPP nebo Speciálně pedagogické centrum (dále jen SPC). Chlapec nebývá často nemocný, je v péči logopeda. Jeho rodiče spolupracují s MŠ, zajímají se o jeho výsledky a chování. Účastní se i pořádaných akcí v MŠ.

U tohoto chlapce navrhla MŠ odklad školní docházky z důvodu hravosti dítěte, kolísavé pozornosti a emociálních výkyvů. Učitelky také uvedly, že nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

3. dítě

Chlapec vyžaduje zvýšenou pozornost dospělého a upřednostňuje jeho společnost před vrstevníky. Někdy se stává, že konflikt řeší fyzickou silou a je potřeba si s chlapcem individuálně popovídat a najít jiné řešení.

Chlapec má velký zájem o knihy a také rád kreslí. Činnosti spojené s přípravou do školy plní. Vývoj řeči je u dítěte dokončen, chlapec mluví v rozvinutých souvětích a má bohatou slovní zásobu. Je méně obratný a zdatný, proto pohybové činnosti příliš nevyhledává. Rád ale kreslí, jeho kresebný projev je dobrý a úchop psacího náčiní taktěž.

Je velmi zvědavý a má poněkud široký přehled v různých oblastech jako je například příroda a vesmír. Paměť a pozornost odpovídá věku dítěte. Jeho osobní tempo je velmi pomalé, často je potřeba vymezit mu přesný časový úsek, aby činnost stihl včas. Úkoly sice dokončuje, ale vždy po nich čeká na pochvalu. Reakce na neúspěch je někdy neadekvátní.

Chlapec je zdravý a nebývá často nemocný, jeho docházka do MŠ je pravidelná a rodiče s MŠ spolupracují. Chlapec žije v úplné rodině a životní podmínky jsou dobré. Nemá sourozence, je jedináček.

U dítěte nebyl realizován PLPP. Pedagogům se osvědčil individuální přístup k dítěti, v některých případech jasný časový úsek pro konkrétní činnosti.

V tomto případě navrhla MŠ odklad školní docházky z důvodu emoční a sociální nezralosti. Učitelky také uvedly, že nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

4. dítě

Paměť a pozornost dívky odpovídají věku, ale o činnosti spojené se školou se příliš nezajímá. U dívky převládá hravost, v určitých věcech je samostatná a její osobní tempo je přiměřené.

Grafomotorika a kresebný projev nejsou na dostatečné úrovni. Přítlak na psací náčiní je nepřiměřený a držení tužky je nesprávné.

V kolektivu je dívka oblíbená. Je velmi citlivá a má tendenci kamarády kolem sebe opečovávat. Ráda si hraje ve společnosti kamarádů a upřednostňuje námětové hry.

Dívka je v péči logopeda. Má problém s výslovností některých hlásek, zato ale velmi ráda krásně vypráví, jelikož má bohatou slovní zásobu. V oblíbené má pohybové aktivity, je přiměřeně obratná a zdatná. Její zdravotní stav je dobrý, dívka ale trpí na časté laryngitidy.

Rodinné prostředí je funkční, výchovné působení a nároky rodičů jsou přiměřené. O výsledky i chování dívky se rodiče zajímají a s MŠ úzce spolupracují. U dívky nebyl realizován PLPP, pedagogům se osvědčila přátelská komunikace.

Učitelky také uvedly, že nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

5. dítě

Osobní tempo chlapce je přiměřené k jeho věku. Úkoly moc nevyhledává, sice je splní a dokončí, ale neudrží pozornost příliš dlouho. Ne vždy pochopí zadání, je třeba mu činnosti více vysvětlit a opakovat.

Chlapec chybí v pojmenování tvarů, plete si zejména čtverec a obdélník. Barvy rozpozná všechny. Nejistota se také projevuje v prostorové orientaci, při které chybí. Ne

vždy pozná rozdíl mezi více a méně a problém mu dělá i určování pořadí. Je schopen určit číselnou řadu do 10. Dítě pozná rozdíly i nesmysly na obrázku a také je dokáže zdůvodnit. Zraková analýza je v pořádku. Dítě je schopno složit z částí celek.

Zvládá odloučení od rodičů, adaptace proběhla bez problémů. Emočně a sociálně je zralý. Uznává také autoritu, dodržuje dohodnutá pravidla, je přátelský, ohleduplný a nekonfliktní. Většinou si hraje s konstruktivními stavebnicemi, nevyhledává činnosti na jemnou motoriku, kresebný projev neodpovídá jeho věku.

Chlapec má přiměřenou slovní zásobu. Sám vypráví málo, při popisu obrázku odpovídá spíše jednoslovně a pouze pokud se pedagog ptá. Je schopen vytleskat slabiky a určit jejich počet. Chybuje ale v určování první hlásky. Rozpozná jinak znějící slova, chybuje spíše u složitějších slov.

Chlapec je pravák. Dokáže rozlišit pravou a levou stranu. Je obratný a v sebeobslužných činnostech je samostatný. Zvládá také jíst příborem.

Nebývá ani často nemocný a není v péči odborných lékařů. O výsledky a chování chlapce v MŠ se rodiče zajímají a spolupráce mezi rodiči a MŠ je bezproblémová.

U chlapce nebyl realizován PLPP ani nebyl vyšetřen v jiném školském poradenském zařízení. V tomto případě MŠ navrhla odklad školní docházky z důvodu kolísavé pozornosti a hravosti dítěte. Učitelky také uvedly, že nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

6. dítě

Po rozumové stránce je chlapec zralý. Jeho pozornost je přiměřená k věku a činnosti spojené s přípravou do školy dělá rád. Při řešení úkolů je vytrvalý a dokončení úkolu mu nedělá problém. Pokud se mu ale nedaří nebo není po jeho, reaguje většinou neadekvátně, a to pláčem, urazí se a straní se kolektivu.

V kolektivu je chlapec oblíbený, jelikož má velký smysl pro spravedlnost. Je také empatický a velmi skromný. Dokáže spolupracovat s vrstevníky a je schopen uznávat autoritu.

Chlapec má problém s výslovností některých hlásek, tudíž je v péči logopeda. Jeho slovní zásoba je přiměřená k věku. Rád se také věnuje pohybovým činnostem, je přiměřeně obratný a zdatný. Pozitivní vztah má také ke kreslení, jeho kresebný projev je dobrý, avšak úchop psacího náčiní není správný.

Dítě žije v neúplné rodině. Výchovné působení a nároky jsou přiměřené. Rodič s MŠ spolupracuje, zajímá se o výsledky i chování chlapce. Docházka do MŠ je pravidelná.

U chlapce nebyl realizován PLPP, pedagogům se osvědčila přátelská komunikace s dítětem. V tomto případě navrhla MŠ u dítěte odklad školní docházky z důvodu emoční nezralosti. Učitelky také uvedly, že nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

7. dítě

Chlapec nastoupil do MŠ teprve v září roku 2019. Adaptoval se snadno, nemá problém přizpůsobit se změnám. V kolektivu je chlapec spíše tichý, při hře se většinou přizpůsobuje ostatním dětem. Nemá problém s respektováním autority, chlapec spolupracuje jak s učitelkou, tak s dětmi. Veškeré činnosti v MŠ chlapce hned zaujmou, vrhá se do nich a má z nich velkou radost. Reakce na neúspěch je přiměřená.

V rozumových schopnostech je chlapec podprůměrný, ovšem od září je u něho znát velký pokrok. Jde vidět, že chlapec má velkou vnitřní motivaci, úkoly i činnosti dělá s nadšením, je také samostatný a vytrvalý. Práci v činnostech mu ale komplikuje špatné porozumění řeči, proto je potřeba dítěti několikrát opakovat zadání úkolu. Chlapec mluví v jednoduchých větách, jeho slovní zásoba je velmi slabá. Často se učitelkám zdá, že chlapec nerozumí zadání úkolu, protože nechápe význam jednotlivých slov. Z tohoto důvodu byla chlapci doporučena logopedická péče a screening sluchu speciálním pedagogem.

Chlapec má kladný vztah k pohybovým aktivitám, rád cvičí a staví si překážkové dráhy. Je přiměřeně obratný a zdatný. Kladný vztah má i ke kreslení, jeho kresebný projev je ale slabý, kvůli nesprávnému úchopu tužky, ovšem od září udělal i v této oblasti velký pokrok.

Životní podmínky dítěte pedagogové příliš neznají. Dítě ale pochází z pěti sourozenců – chlapec je nejmladší. Ve školce ho vyzvedávají převážně sourozenci, jelikož jeho matka pracuje v jiném městě.

U chlapce nebyl realizován PLPP, učitelkám se osvědčil individuální přístup. V tomto případě navrhuje MŠ odklad školní docházky z důvodu nepřipravenosti v rozumové oblasti. U chlapce nejsou potřebná další podpůrná opatření pro vzdělávání dítěte jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

8. dítě

Chlapec je v kolektivu velmi oblíbený, málokdy se dostane do konfliktních situací, pokud se tak ale stane, neumí adekvátně zareagovat. Většinou přilne k blízkému člověku a začne plakat. U chlapce převládá hravost. Jeho hra je ovlivněna okruhem jeho aktuálních specifických zájmů. Nemá výraznější problémy s řečí a jeho slovní zásoba je bohatá.

Chlapec není příliš obratný, dělá mu problém zejména skok snožmo nebo skok po jedné noze.

Kladný vztah si vytvořil ke kreslení. Jeho kresebný projev je velmi detailní a u těchto činností má abnormální výdrž. Výtvořky jsou ovlivněny tématem, o které se aktuálně zajímá.

Chlapec má nadprůměrný zájem o specifická témata, která studuje do hloubky. Zajímá se především o houby, vesmír, rostliny a mořské živočichy. Také má výbornou paměť, ovšem jeho pracovní tempo je pomalé, jelikož má sklony k perfekcionismu. O běžné činnosti, které jsou spojeny s přípravou do školy nejeví příliš zájem, potřebuje při nich zvýšenou motivaci.

Rodinné prostředí je funkční. Životní podmínky jsou dobré, učitelky uvádí, že jde vidět, že chlapec vyrůstá v harmonickém a podnětném prostředí. Rodiče se o výsledky a chování chlapce zajímají a s MŠ spolupracují. Zdravotní stav dítěte je v pořádku a docházka do MŠ je pravidelná.

PLPP u chlapce nebyl realizován, pedagogům se osvědčila klidná a přátelská komunikace. V tomto případě navrhla MŠ odklad školní docházky z důvodu emoční nezralosti a hravosti. U dítěte nejsou potřebná další podpůrná opatření pro další vzdělávání, jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky.

9. dítě

Rozumové schopnosti dívky odpovídají věku dítěte, její pozornost je ale slabá. Dívka nejeví zájem o činnosti, které jsou spojeny s přípravou do školy. K tomu, aby činnost dokončila, potřebuje motivovat, někdy i vícekrát. Další informace z pracovní a poznávací oblasti nejsou učitelky schopny posoudit z důvodu nepravidelné docházky do MŠ.

Dívka nastoupila do školky teprve v říjnu 2019. S adaptací neměla dívka žádný problém, do kolektivu se začlenila rychle a mezi dětmi je velmi oblíbená. Dívka v průběhu školního roku přerušila docházku a navštěvovala jinou MŠ, poté se musela znovu adaptovat. Učitelky na dívce pozorují změny v chování, je neklidná, má problémy s dodržováním pravidel a její pozornost se zhoršila.

Vývoj řeči je u dívky dokončen, její tempo řeči je přirozené a slovní zásoba je bohatá. Je také přiměřeně obratná a zdatná, avšak kresebný projev je slabší, nemá k němu ani vytvořený kladný vztah. Úchop tužky je také nesprávný.

Zdravotní stav dívky je dobrý. Dívka žije v neúplné rodině, výchovné působení a nároky jsou přiměřené. O výsledky a chování dcery se rodič zajímá a s MŠ intenzivně spolupracuje.

U dívky nebyl realizován PLPP, učitelky preferují přátelskou komunikaci, která se jim u dívky osvědčila. V tomto případě MŠ doporučila odklad školní docházky z důvodu emoční nezralosti a nezralosti v oblasti pracovních návyků. U dívky nejsou potřebná podpůrná opatření pro další vzdělávání, jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciálních či kompenzačních pomůcek.

10. dítě

Chlapec je samostatný a jeho pozornost je přiměřená. Občas dává přednost spontánní hře před aktivitami spojenými s přípravou do školy. Je potřebné chlapce více motivovat, poté s dokončením úkolu nemá problém. Když se mu ale nedaří, někdy reaguje neadekvátně. Poznávací schopnosti a znalosti odpovídají věku dítěte.

Chlapec má ve třídě jednoho oblíbeného kamaráda, se kterým tráví většinu času. Při konfliktních situacích se moc neumí bránit, je potřeba v chlapci podporovat sebedůvěru a samostatnost při řešení konfliktů. V kolektivu je chlapec velmi oblíbený, někdy je ale dětmi považován za mladšího, než je. K lidem je velmi empatický a má smysl pro spravedlnost.

Chlapec je v péči logopeda, jelikož má výrazné problémy s výslovností některých hlásek. Slovní zásoba i tempo řeči je adekvátní k věku dítěte. Zdravotní stav dítěte je v pořádku a jeho docházka do MŠ je pravidelná.

Chlapec je přiměřeně obratný a zdatný. Velmi oblíbené má chlapec pohybové aktivity, zato výtvarné aktivity příliš nevyhledává, jeho kresebný projev je přiměřený.

Chlapec žije v neúplné rodině. Výchovné působení a nároky na chlapce jsou přiměřené. Rodič s MŠ spolupracuje, o výsledky a chování chlapce se zajímá.

PLPP nebyl realizován, u chlapce se osvědčila klidná a přátelská komunikace. V tomto případě MŠ doporučila odklad školní docházky z důvodu emoční nezralosti, hravosti a nedokončeného vývoje řeči. Podpůrná opatření pro další vzdělávání chlapce, jako jsou například úpravy v metodách a organizaci práce s dítětem, zajištění asistenta pedagoga nebo speciální či kompenzační pomůcky nejsou potřebná.

2.3 Program Kroužku

Program kroužku je rozdělen do tří bloků. Těmito bloky jsou tři roční období, které děti v MŠ převážně prožívají – tedy podzim, zima a jaro.

U charakterizované skupiny se nám často opakují problémy s prostorovou orientací, nesprávným určováním pořadí a pojmenováním tvarů. Objevuje se také špatný úchop psacího náčiní, problémy s grafomotorikou a nesprávná výslovnost některých hlásek.

Aktivitami, které jsou určeny pro tyto děti, bychom chtěli problémy eliminovat a usnadnit jim tak nástup do prvních tříd.

Zaměříme se ale i na další složky, jelikož jak říká Kutálková (2005, s. 23), „cílem předškolní přípravy není dítě předem naučit číst a psát, ale zajistit především maximální a harmonický rozvoj schopností, které mu umožní, aby dítě bylo při výuce čtení, psaní a počítání bez větší námahy úspěšné.“

2.3.1 Podzim

Název aktivity: Nedokončené obrázky

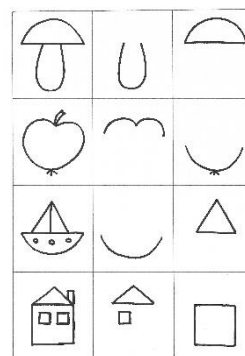
Cíl: Dokreslit obrázky, procvičení jemné motoriky, koordinace ruky a oka, rozvoj řečových schopností, sladit pohyb s rytmem

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: Pracovní list, tužka, pastelky

Místo: Třída, u stolečku

Motivace: „Děti, než začneme dokreslovat obrázky, musíme si nejdřív procvičit naše prstíky.“

Všechny moje prsty

Lucie Chmielová

Všechny moje prsty, (ukazujeme prsty na rukou, vlníme prsty)

schovaly se v hrsti. (sevřeme ruku v pěst)

Spočítám je hned, (pořád je ruka sevřená v pěst)

jedna, dva, tři, čtyři, pět. (postupně ukazujeme prsty)

Dešťové kapičky

Helena Vévodová

Dešťové kapičky

Dostaly nožičky,

Běhaly po plechu,

Dělaly neplechu.

(každým prstem jedné ruky postupně ťukáme do palce stejné ruky) – Nejdříve cvičíme jednu ruku, poté druhou, a nakonec obě ruce zároveň.

Průběh aktivity: Děti se posadí ke stolečku. Před sebou mají pracovní list, tužku a pastelky. Než se ale do dokreslování pustíme, naučíme se básničku. Návuk probíhá tak, že první si děti poslechnou celou básničku, poté pomalu říkáme básničku dohromady a doprovázíme ji pohybem. Tento postup opakujeme i u druhé básničky. Poté děti dokreslí obrázky a následně si je mohou i vybarvit.

Rizika: Nedostatečná fantazie u dětí, dítě nebude schopno obrázky dokreslit, nedostatečná pozornost dítěte, chybějící části obrázku.

Závěr: Na závěr si slova z pracovního listu vytleskáme. HOU-BA, JAB-LÍČ-KO / JA-BL-KO, LOŇ / LOŇ-KA / LO-DIČ-KA, DŮM / DO-ME-ČEK.

Plná verze pracovního listu viz příloha 1

Název aktivity: Jablíčka

Cíl: Procvičení jemné motoriky, procvičení barev, správná výslovnost slov v básničce

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Plastové kelímky s papírovými jablíčky, plastová víčka od lahví, dřevěné kuličky

Místo: Třída, u stolečku

Motivace:

Jablíčka

Bohumil Zindulka (in Brousek pro tvůj jazýček)

*Jenda sedí pod jabloní,
jablíčka až k němu voní.*

*Jedno spadlo,
Hned je zvedl.
To je pěkné, jemine!*

*Ještě jedno nedojedl
A už má chuť na jiné.*

„Děti podívejte, Jendovi spadla další jablíčka, pomůžete mu je posbírat a roztrídít podle barev?“

Průběh aktivity: Dítě má před sebou plastové kelímky různých barev (červená, žlutá, zelená, oranžová). Vedle kelímku leží plastová víčka od lahví (ve čtyřech zmíněných barvách) a v ruce drží dřevěný kolíček na prádlo. Úkolem dítěte je, aby pomocí kolíčku dostalo barevná víčka do správných kelímků.

Rizika: Některé děti mohou být s aktivitou rychle hotové, jelikož se problém s jemnou motorikou nevyskytuje u všech dětí. Rychlejší děti mohou do kelímků dávat plastová víčka podle počtů, které jim zadá učitel.

Závěr: Zkontrolujeme, jestli děti jablíčka správně roztrídily. Poté děti pochválíme a poděkujeme jim, že Jendovi pomohly.

Foto viz příloha 2

Název aktivity: Jablíčka na stromě

Cíl: Složit obraz v celek, procvičení jemné motoriky, porozumět slyšenému, orientovat se v číselné řadě do 10, chápat číselnou řadu, rozvoj matematických představ

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Strom z kartonu

Místo: Herna, na koberci

Motivace: *„Děti, já jsem si všimla, že jste měli dneska na svačinku jablíčko. Je to tak? Představte si, že jsem vám do školky přinesla celou jabloň plnou jablíček. Chcete ji vidět? Jenom nevím, kolik má celkem jablíček. Tak co kdybychom to spolu spočítali?“*

Průběh aktivity: S dětmi sedíme v komunitním kruhu. Uprostřed kruhu máme karton, na kterém jsou přilepené plstěné kuličky (jablíčka), k tomu 5 dalších částí s vyřezanými otvory, které budou děti na karton přiřazovat. Části kartonů děti přikládají podle počtu vyřezaných otvorů a počtu jablíček. Ve skládání se děti střídají. Aby se vystřídal všechny děti, můžeme strom složit dvakrát (po druhé pro kontrolu).

Rizika: Dáváme si pozor, aby byly otvory v kartonu dostatečně vyřezané a plstěné kuličky dostatečně přilepené.

Závěr: Na závěr se s dětmi spočítáme a zamyslíme se nad tím, jestli by si každý mohl ze stromu utrhnout jedno jablíčko.

Foto viz příloha 3

Název hry: Jede vláček Kolejáček

Cíl: Rozvoj oblasti sluchového vnímání a fonematického uvědomování, rozvoj slovní zásoby

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Obrázek vláčku, zalaminovaná písmenka

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Děti podívejte, jede k nám vláček, a jaké písmenko nám dneska veze?*“

Průběh hry: Začínáme hru tím, že učitel řekne: „*Jede vláček Kolejáček a veze nám písmenko K jako květina.*“ Současně dětem ukazujeme vláček a přidáme k němu dané písmenko. Následně se děti hlásí a vymýšlí další slova, která začínají na písmenko K.

Rizika: Některým dětem může dělat problém vymyšlení slov, v tom případě dětem pomáháme doprovodnými otázkami, kterými je navedeme ke správné odpovědi (*např. „Znáš nějaké zvířátko, které začíná na tohle písmenko?“* nebo *„Znáš nějakou květinu, která začíná na tohle písmenko?“* nebo *„Zkus se porozhlédnout po třídě, jestli tady nemáme nějakou věc, která začíná našim písmenkem.“*). Měli bychom si také dávat pozor na to, abychom nezvolili písmeno, na které nelze vymyslet mnoho slov.

Závěr: Na konci aktivity děti pochválíme a společně můžeme doplnit další slova, která ještě nezazněla. Pokud děti hra zaujme, hru opakujeme s jiným písmenkem. Obměna: Pokud děti aktivitu zvládají, můžeme přejít na těžší verzi.

Jede vláček Kolejáček,

co nám veze, kdo to ví?

Veze nám MA...

(Kdo to dopoví?)

Plná verze obrázku viz příloha 4

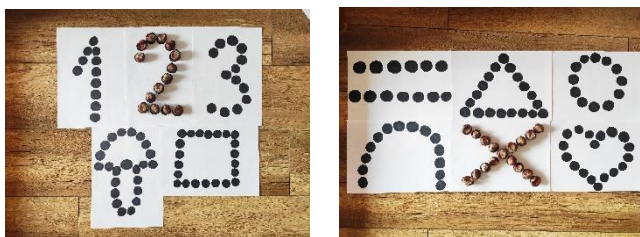
Název aktivity: Kaštany

Cíl: Koordinace ruky a oka, procvičení jemné motoriky, manipulace s předměty

Časová náročnost: 30 minut

Pomůcky: Šablony s tvary, kaštany

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Děti, já mám takový nápad, venku je krásně, plno listí spadlo ze stromů a třeba nám do trávy spadly i nějaké kašánky. Oblékneme se a půjdeme se podívat, jestli nějaké nenajdeme. Pár bychom si jich mohli vzít i do školky.*“

Průběh aktivity: S dětmi jdeme ven a nasbíráme kaštany. Vysypeme je na koberec a každému dítěti dáme jednu šablonu. Jeho úkolem je vyskládat kaštany na papír tak, aby kopírovaly tvar – každé dítě má šablonu s jiným tvarem. Pokud mají děti hotovo, mohou si s kamarádem vyměnit šablonu a skládat další tvar.

Rizika: Předem si ověřit, zda jsou kaštany zralé. Kaštany se dají nahradit i jinými předměty jako jsou pet víčka nebo ořechy. Měli bychom také vědět kam jdeme a kde se strom nachází.

Závěr: Na závěr provedeme sebereflexi, děti poví, které tvary složily, který tvar se jim dělal nejlíp, který se jim líbil, který byl jednoduchý a který naopak složitý.

Plná verze obrázku viz příloha 5

Název aktivity: Hříbky

Cíl: Z rozstříhaných obrázků složit celek; správně vyslovovat, ovládat dech, tempo a intonaci řeči; získat povědomí o jedlých a nejedlých houbách

Časová náročnost: 30 minut

Pomůcky: Rozstříhané a zalaminované obrázky hub

Místo: Herna, na koberci

Motivace: **Básnička houbaření (Kateřina Konvalinová)**

Na podzim je čilo v lese,

každý houbař košík nese.

Hledá houby jedlé,

*hříbky, klouzky, bedle.
Nejedlé, ty v lese nechá,
s plným košem domů spěchá.*

„Děti, já jsem Vám chtěla ukázat, jaké houby jsem nasbírala v lese, ale košík se mi rozsypal a z hub jsou teď jenom kousky. Pomůžete mi je dát zase zpátky dohromady?“

Průběh aktivity: S dětmi se naučíme básničku o houbaření. Poté se děti zeptáme, jestli byly někdy houbařit a co k houbaření potřebují (co by si vzaly s sebou – košík, nůž, ...co by si na sebe oblékly, kdyby bylo venku hezky a co kdyby venku přšelo, co by si děti vzaly do batůžku, ...). Následně dětem ukážeme ústřížky papíru a poprosíme je, aby obrázky složily.

Na obrázcích jsou tyto houby:

Jedlé – hřib smrkový (pravý), klouzek sličný, bedla vysoká, hřib žlutomasý – neboli babka, pýchavka obrovská, liška obecná, hlíva ústříčná

Nejedlé – hřib satan, muchomůrka červená, muchomůrka tygrovaná, ucháč obecný, muchomůrka zelená

Rizika: Složité obrázky nestříháme na moc dílů. Na každém obrázku by měla být alespoň část houby.

Závěr: Na závěr si houby pojmenujeme a roztřídíme houby na jedlé a nejedlé. Na zadní straně každého obrázku máme barevným fixem nakreslené kolečko (červená barva – nejedlá houba, zelená barva – jedlá houba). Otočením obrázku si tak s dětmi můžeme zkontrolovat správné odpovědi. Nakonec poděkujeme dětem za pomoc.

Foto viz příloha 6

Název aktivity: Metoda dobrého startu – Vlaštovičko leť

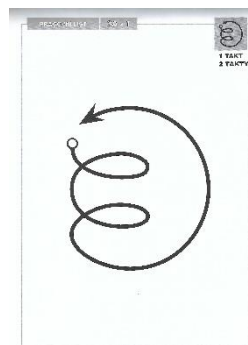
Cíl: Procvičení koordinace oko – ruka; rozvoj pohybové, zrakové a sluchové složky

Časová náročnost: 30 minut

Pomůcky: Pracovní list 3A – 1, nádoba s pískem, lano, tužka

Místo: Herna a třída

Motivace: Poslech pohádky O poslední vlaštovce (s. 84 – 87) z knihy Eduarda Petišky – Pohádkový dědeček.

Průběh aktivity: S dětmi se naučíme písničku u klavíru (písničku se učíme po menších částech a poté dáváme části dohromady). Následně děti za doprovodu písničky utíkají v kroužku a lítají jako vlaštovky – mávají křídly. Uprostřed na koberci máme natažené lano. Až písnička skončí, děti se co nejrychleji přemístí a srovnají na lano jako vlaštovky na drátech.

Přesuneme se ke stolečkům. Každé dítě má před sebou nádobu s pískem a na tabuli je pověšený pracovní list 3A – 1. Děti napodobují tvar z pracovního listu kreslením do písku a několikrát ho zopakují. Poté v pomalém tempu spojujeme kreslení se zpěvem písničky. Nakonec si děti vezmou tužku a obkreslí tvar na pracovním listu.

Rizika: Dětem může dělat problém překreslení tvaru do písku. V případě, že dítě nedokáže spojit písničku s pohybem, můžeme mu pomoci tak, že tvar obkreslíme zároveň s ním. Další možností je vložit pracovní list do nádoby a zasypat ho trochou písku.

Závěr: Nakonec děti pochválíme a dáme jim volný prostor pro kreslení do písku.

Plná verze pracovního listu viz příloha 7

Název aktivity: Korálkové věty

Cíl: Složit větu pomocí obrázků, obohacování slovní zásoby, rozvoj čtenářské pregramotnosti, rozvoj jemné motoriky

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Pracovní list z knížky „Povíš mi to?“ – Ester Stará (str. 58, 59)

Místo: Herna, na koberci – komunitní kruh

Motivace: „*Děti, myslíte, že můžeme číst i bez písmenek? Já vám dneska ukážu, jak se dá číst z obrázků. Pomocí obrázků pospojujeme slova do vět. Dokážeme složit věty i na protější straně? Tam se nám ale korálky trochu pomíchaly, proto je musíme seřadit do správného pořadí.*“

Průběh aktivity: Každé dítě dostane jednu naskenovanou stranu z knížky. Následně jednotlivě vyvoláváme děti a společně čteme obrázkové věty.

Rizika: Pokud dětem bude dělat čtení problém, tak nejprve pojmenujeme jednotlivé obrázky, poté slova skloňujeme a skládáme do vět.

Závěr: Na závěr děti pochválíme, za odměnu si děti mohou navléknout na provázek korálky a udělat si náramek.

Pracovní list viz příloha 8

2.3.2 Zima

Název aktivity: Sněhové kreslení

Cíl: Koordinace ruky a oka, procvičení jemné motoriky

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: Mouka, plech, obrázky

Místo: Třída, u stolečku

Motivace: *„Děti, jaký je sníh?“ (bílý, mokrý, studený, tvarovatelný). „A co můžeme se sněhem dělat?“ (dělat z něho kuličky a koulovat se, stavět sněhuláka, dělat andělíčky, můžeme ho různě tvarovat, kreslit a psát do něho) „Sníh nám ještě nenapadnul, ale to vůbec nevadí, protože i přesto si můžeme vyzkoušet kreslení do sněhu.“*

Průběh aktivity: Do pečicího plechu nasypeme mouku. Plech s moukou dáme na stoleček a k němu obrázky. Dítě pak kreslí prstem obrázky do mouky podle předlohy. Ke stolečku dáme alespoň 3 plechy s moukou, aby se děti stihly vystřídat. Každé dítě by mělo kreslit na svůj plech. S dětmi zkusíme i různý přítlak, např. kreslíme tak lehce, aby nešel vidět plech, a naopak prsty přitlačíme. Vzniklé obrazce můžeme vyskládat i korálky.

Rizika: Děti mohou mouku vysypávat z plechu, proto je lepší dát na stůl igelitový ubrus. Důležité je upozornit děti, aby si po kreslení umyly ruce. Mouku můžeme nahradit i cukrem.

Závěr: Pokud mají děti hotovo a zkusily si nakreslit obrázky podle předlohy, mohou si nakreslit co budou chtít, podle své fantazie. Nakonec děti do mouky napíší své jméno.

Foto viz příloha 9

Název aktivity: Obrázkové bludiště

Cíl: Orientace v prostoru, sladit pohyb s rytmem, rozvoj zrakového vnímání

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: Zalamované obrázky, obruče, obrázkový návod

Místo: Herna, na koberci

Motivace: Básnička s pohybem

První vločka, druhá, třetí (ukazujeme počty na prstech)

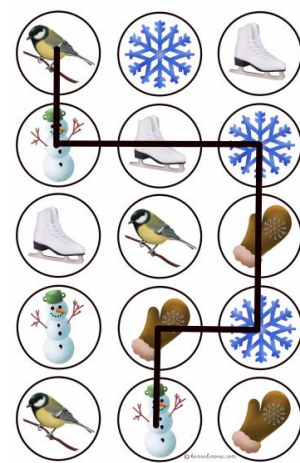
z nebe na zem právě letí. (ukazujeme, jak padají vločky)

Jedna vedle druhé sedá, (dřepneme si)

volné místo ještě hledá. (rozhlížíme se do stran)

Na strom, střechu, silnici, (postavíme se)

udělají čepici. (uděláme střechu nad hlavou)

Průběh aktivity: Nejprve dítě sestaví bludiště pomocí návodu. Obrázky položí na koberec tak, aby se shodovaly s umístěním v návodu. Poté kolem obrázků položí obruče. Následně se děti projdou obrázkovým bludištěm. Děti, které budou mít hotovo, dostanou nový obrázkový návod – projdou si sestavené bludiště jinou trasou.

Rizika: Dítě si může bludiště špatně sestavit, je potřeba zkontrolovat správnost seřazení obrázků. Dbáme také na to, aby děti měly na tuto aktivitu dostatečný čas a klid. Pokud by dětem sestavení bludiště dělalo problém, sestavíme jim bludiště pouze z kruhů a do každého řádku dáme jeden obrázek. Úkolem dětí je řádky doplnit ostatními obrázky.

Závěr: Na závěr si povídáme s dětmi, co bylo pro ně těžké a co jim naopak nedělalo problém.

Další verze obrázkového bludiště viz příloha 10

Název aktivity: Logická řada

Cíl: Sestavit z obrázků logickou řadu, orientovat se v prostoru, najít souvislosti a společné znaky, udržet pozornost a dodržovat pokyny

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: Zalamované obrázky

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „Dnes byla venku pořádná zima. Byly jste dneska děti venku na procházce? A co všechno jste tam viděly? Viděly jste na procházce něco z těchto obrázků?“ – ukazujeme na proužek papíru s obrázky. „A jsou všechny proužky s obrázky stejné? Co myslíte, v čem se

liší?“ (v pořadí) „*Naším úkolem je najít proužky se stejným pořadím obrázků. Tak jdeme na to?*“

Průběh aktivity: S dětmi sedíme v komunitním kruhu a uprostřed máme zalaminované proužky papíru. Proužky papíru obsahují obrázky se zimní tematikou (sněhulák, brusle, ptáček, vločka, rukavice). Tyto proužky se ale liší pořadím obrázků. Vyzveme některé dítě, aby vybralo jeden proužek papíru a dalo ho doprostřed kruhu tak, aby na něho všichni viděli. Následně vyzveme jiné dítě, aby našlo další proužek papíru, který bude obsahovat stejnou řadu obrázků jako je na naší předloze a položilo ho vedle předlohy. Tak pokračujeme, dokud nebudeme mít přiřazené všechny proužky.

Na začátku hledáme druhou dvojici, následně, pokud aktivita dětem nedělá problém, můžeme vytisknout a zalaminovat další proužky, tudíž budou děti do logické řady doplňovat tři proužky.

Rizika: Děti mohou mít problém zorientovat se v obrázcích. Obrázků je na jednom pruhu celkem pět, může být časově náročnější, než děti najdou správnou dvojici. Je potřeba, aby děti měli dostatek času na hledání druhé dvojice. V případě, že by některé dítě mělo problém se sestavováním logické řady, může si tuto aktivitu zopakovat v příští hodině i sám a vzít si ji ke stolečku.

Závěr: Na závěr si jednotlivá slova z obrázků vytleskáme a určíme, kolik má slabik. Následně vybereme jeden proužek a ptáme se dětí na otázky (např. „*Který obrázek je první? Kolikátý v pořadí je obrázek ptáčka?*“). Poté děti poprosíme, aby nám proužky posbíraly.

Obrázky viz příloha 11

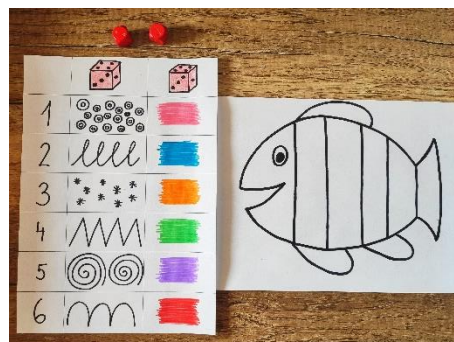
Název aktivity: Rybka

Cíl: Orientace ve sloupcích, orientovat se v elementárním počtu do 6, postupovat podle pokynů a instrukcí, ovládat koordinaci ruky a oka

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Pracovní listy s návodem, pracovní listy s rybou, dvě herní kostky ke každému stolečku, fixy

Místo: Třída, u stolečku

Motivace: „*Podívejte, dopluly k nám rybky. Jedna z nich mi ale pošeptala, že jsou smutné, protože jsou stejné, jako všechny ostatní. Já jim ale řekla, že mám spoustu hodných dětí, které jim určitě pomohou. Tak co vy na to děti, pomůžete rybičkám, aby nebyly všechny stejné?*“

Průběh aktivity: Každé dítě dostane pracovní list s nakreslenou rybou. Zároveň mají na každém stolečku pracovní list s návodem, ve kterém je sloupec s šesti různými tvary a sloupec s šesti barvami. K dispozici mají také dvě herní kostky. Jejich úkolem je nejprve hodit jednou kostkou. Podle čísla, které padne si děti v prvním sloupci najdou tvar, který budou kreslit. Poté hodí druhou kostkou a v druhém sloupci vyhledají barvu, kterou budou kreslit rybce tvar na tělo a ploutve.

Rizika: Tato aktivita může být pro děti těžká, problém může dělat odpočítávání ve sloupcích, proto je potřeba dětem úkol důkladně vysvětlit a pracovat s nimi individuálně.

Závěr: Na závěr si rybičky vyskládáme na koberec a zhodnotíme si je. Poté je můžeme vystříhnout a pověsit na výstavku.

Plná verze obrázku viz příloha 12

Název aktivity: Písmenko nás probudí

Cíl: Rozvoj oblasti sluchového vnímání a fonematického uvědomování, udržet pozornost, naslouchat druhým

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Žádné

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Děti, položte se na záda a chvíli si teď po náročném dni odpočineme. A co nás probudí? Probudí nás písmenko...*“

Průběh aktivity: Děti si lehnou na záda a učitel chodí mezi nimi. Na začátku řekne: „*Dnes nás probudí písmenko P.*“ Následně říká různá slova a až děti uslyší slovo, které začíná na písmenko P, vstanou.

Rizika: Tuto aktivitu můžeme zařadit jako částečně relaxační aktivitu. Děti ale mohou být neklidné nebo roz dováděné, proto si musíme dávat pozor na to, kdy aktivitu s dětmi provedeme. Tato aktivita vyžaduje plnou soustředěnost.

Závěr: Na závěr se všichni položíme na záda a chvíli si odpočineme.

„Uvolníme ruce, nožky, hlavu, krk, jsme jako sněhové vločky, na které svítí sluníčko a pomalinku se rozpouští. Představte si, že je zima. Sáňkujete, koulujete se, válíte se ve sněhu. Sníh je krásně bílý, měkoučký, malinko vás studí. Začíná sněžit a malá vločka vám padá na obličej. Vloček padá víc a víc a padají vám na dlaň.“

Poté se pomalinku zvedneme a zeptáme se dětí, jestli si pamatují slova na písmenko P, která nás probudila.

Název aktivity: Metoda dobrého startu – Sněží, sněží

Cíl: Koordinace oko – ruka, rozvoj pohybové zrakové a sluchové složky

Časová náročnost: 30 minut

Pomůcky: Pracovní list 2E – 3, obrázky z obrázkového bludiště, tužka, pastelky

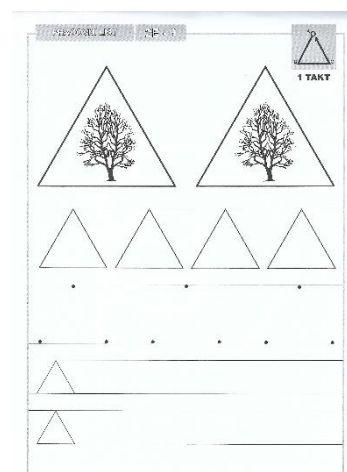
Místo: Herna a třída

Motivace: Na koberec rozmístíme obrázky z obrázkového bludiště. Děti budou utíkat po kruhu za doprovodu písně (Sněží, sněží), když se píseň přeručí, učitelka zvolá jednu věc z obrázků a děti k ní běží. Běh obměňujeme s chůzí po špičkách, po patách, poskoky, běh přes kapky, cval stranou –

koník, lezení po čtyřech, skoky jako vrabčák, skoky po jedné noze, lezení jako rak, plazení se jako had, chodíme po kruhu a dupeme na každou dobu.

Průběh aktivity: Děti se posadí ke stolečku, před sebou mají přichystaný pracovní list a tužku. S dětmi si zopakujeme písničku Sněží, sněží a společně si ji zazpíváme. Předpokládáme, že píseň děti znají. Pokud by děti píseň neznaly, naučili bychom se ji spolu u klavíru. Poté si píseň zazpíváme znovu a u toho vytleskáváme každou dobu. Následně si vezmeme tužku a na tabuli ukazujeme dětem, kde na pracovním listu začínáme a kterým směrem trojúhelník obkresluje. Následně zpíváme písničku v pomalém tempu a společně tvar obtahujeme, postupně zrychlujeme. Až si děti budou jisté, mohou vyplnit následující řádky.

Rizika: Pozor na dodržování stejného směru, zvolit přiměřené tempo k vyplňování pracovního listu.

Závěr: Na závěr děti pochválíme a na zadní stranu pracovního listu si mohou nakreslit obrázek se zimní tematikou.

Plná verze pracovního listu viz příloha 13

Název aktivity: Dechové cvičení

Cíl: Rozpoznat tvary, naučit se pracovat s dechem

Časová náročnost: 10 minut

Pomůcky: Papír s nalepenými tvary, vystřihnuté tvary pro přiřazování, brčko

Místo: Třída, u stolečku

Motivace: Básnička s pohybem

Větrík **Miroslava Sloupová**

Větrík píská písničku, (prsty naznačíme hru na píšťalku)

pohladí ti ručičku. (pohladíme si ruku)

Načechrá ti tvoje vlásky, (prsty si načechráváme vlasy)

Ne však ve zlém, ale z lásky. (otáčíme hlavu do stran a položíme si ruku na srdce)

Větrík nás má všechny rád,

je to přece kamarád. (naznačíme objetí)

Když však přijde vichřice, (ruce dáme v bok a otáčíme trupem do stran)

bojíme se velice. (přiložíme si dlaně na tvář)

Průběh aktivity: Děti mají před sebou papír, který obsahuje pět sloupečků. Na začátku každého sloupce je přilepený tvar jiné barvy. (modré kolečko, červený čtverec, žlutý trojúhelník, zelený obdélník a oranžová hvězda). Vedle papíru mají děti volně položené tvary, které pomocí brčka skládají na papír.

Rizika: Pozor na dostatečné hygienické podmínky – aby každé dítě mělo své brčko. Upozornit děti, že tato aktivita není závod, v případě špatné práce s dechem se může dětem zatočit hlava.

Závěr: Na závěr s dětmi zkontrolujeme správnost zařazení tvarů a správnost zařazení podle barev. Poté s dětmi tvary pojmenujeme.

Plná verze obrázku viz příloha 14

Název aktivity: Relaxační cvičení – pečení perníčků

Cíl: Uvolnit se, být ohleduplný ke kamarádovi, rozvoj empatie a smyslového vnímání

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Žádné

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Děti, pekly jste už s maminkou doma perníčky? A co kdybychom si upekli perníčky i u nás ve školce?*“

Průběh aktivity: Děti se postaví do řady za sebe, poté v tomto zástupu vytvoří kruh a sednou si na zem. Sedíme tedy bokem v komunitním kruhu a každé dítě má před sebou kamarádovy záda. Každé dítě masíruje a zároveň je masírováno. Tato masáž, která je doprovázena o artikulační cvičení je motivována Vánocemi a pečením cukroví.

- Očistíme si pracovní plochu (záda pohladíme)
- Posypeme moukou (předvádíme sypání mouky)
- Děláme těsto – představíme si, že na zádech máme mísu, do které přidáváme suroviny a mícháme (postupně se děti můžeme ptát, co si myslí, že do těsta na perníčky patří)
 - Máslo, cukr (z prstů utvoříme mističku a krouživými pohyby mícháme jako mixér), mouka, vajíčko (rozklepeme – ťukáme na záda), med (předvádíme, jak se táhne), perníkové koření (můžeme přičichnout a předvádět, jak voní)
- Hněteme těsto (masírujeme záda)
- Rozválíme těsto válečkem (přejíždíme po zádech nahoru a dolů)
- Vykrajujeme z těsta perníčky (z prstů utvoříme mističku a otáčíme doprava a doleva) – dáváme je na plech doprostřed kruhu, potřeme vajíčkem (rukou hladíme záda)
- Dáme je do trouby (naznačíme); cítíme, jak voní „mmm“
- Zdobíme perníčky (kamarádovi kreslíme prstem na záda obrázky)
- Jíme perníčky – foukáme, ještě pálí; olízneme polevu – vyplazujeme jazyk, olízneme si rty krouživým pohybem jazyka

Rizika: Je důležité, aby byly děti ohleduplné ke svému kamarádovi.

Závěr: Na závěr si s dětmi v kroužku povídáme, co jim bylo příjemné a co ne, jestli byl kamarád, který dítě masíroval ohleduplný a jestli se jim taková masáž líbila. Můžeme děti

motivovat k tomu, aby takové netradiční pečení perníčků v rámci masáže ukázaly doma rodičům, rodiče to určitě ocení.

Název aktivity: Hledej ptáčka

Cíl: Najít stejný obrázek, vnímat rozdíly mezi obrázky, rozvoj zrakového vnímání, vyjadřovat své myšlenky ve větách

Časová náročnost: 10 minut

Pomůcky: Zalaminovaný pracovní list, stíratelný fix

Místo: Třída, u stolečku

Motivace: *„Děti, podívejte se ven. Je tam teplo? Není že ano? Vzpomeňte si, jak jste šly dneska ráno do školky. Byla vám určitě zima. A představte si, jaká zima asi musí být ptáčkům. Je mráz a oni mají na sobě jen to, co v létě. To my se v zimě oblékáme teple, chodíme oblečení v šále, čepici a rukavicích. Na nohou máme teplé zimní boty. Ale co ptáčci? Jak jim můžeme pomoci přežít zimu? Můžeme jim pomoci tím, že jim do krmítka nasypeme pár semínek a hned budou ptáčci veselejší. Děti, myslíte si, že jsou všichni ptáčci stejní? Čím se můžou lišit?“ (barvou, zobáčkem, velikostí)*

Průběh aktivity: Dětem dáme zalaminovaný pracovní list na procvičení zrakového vnímání a k tomu fix. Jejich úkolem je najít stejného ptáčka, jako je nahoře v kruhu a zakroužkovat všechny další stejné ptáčky.

Rizika: Dbát na to, aby měly děti dostatečně vhodné podmínky pro vyplnění pracovního listu (dobré světlo, klid na práci, dostatečný časový prostor).

Závěr: Na závěr zkontrolujeme správnost zakroužkování a porovnáme ostatní ptáčky – co je na nich jiného, proč nejsou stejní.

Pracovní list viz příloha 15

2.3.3 Jaro

Název aktivity: Rozsypaná písmenka – Na roboty

Cíl: Porozumět slyšenému, rozvoj fonemického sluchu

Časová náročnost: 10 minut

Pomůcky: Žádné

Místo: Herna, na koberci

Motivace: *„Děti, jak asi myslíte, že vypadají takoví roboti? My si na ně dneska zahrajeme. Vaším úkolem bude rozluštit moji tajuplnou řeč. Kdo bude vědět, jaké slovo říkám, tak se přihlásí.“*

Průběh aktivity: Dětem říkáme slova po písmenkách. Úkolem dětí je uhádnout rozložené slovo. Např. K-O-M-Á-R.

Rizika: Tato aktivita dělává dětem problém, proto dětem necháváme dostatečný prostor pro odpověď.

Závěr: Na závěr si odhalená slova vytleskáme.

Název aktivity: Jdi a najdi

Cíl: Orientace v prostoru, poznávání barev

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Barevné papíry

Místo: Herna a třída

Motivace: *„Podívejte se kolem sebe. Ve školce máme plno hraček, které mají různý tvar, velikost, barvu. My si teď zahrajeme na hledače barev.“*

Průběh aktivity: Máme několik papírů různých barev. Na každý stoleček dáme jeden papír, např. 1. stoleček – modrý papír, 2. stoleček – červený papír a tak dále. Úkolem dětí je najít a přinést předmět, který má stejnou barvu jako papír na stolečku. Děti mají k dispozici hernu i třídu.

Rizika: Prostor bychom měli upravit tak, abychom zamezili možnosti pádu.

Závěr: Na závěr s dětmi projdeme jednotlivé stolečky a podíváme se, které předměty děti donesly. Předměty pojmenujeme, určíme jejich tvar a poté je můžeme seřadit podle velikosti.

Název aktivity: Skok před potok

Cíl: Koncentrace, udržení pozornosti, rozvoj akustické pozornosti

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Lano, relaxační hudba

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Cestujete rádi? Kam byste se nejradši podívali? A co kdybychom dnes všechna ta místa procestovali?*“

Průběh aktivity: Lano roztáhneme přes hernu tak, aby nám tvořilo dlouhou čáru, respektive dlouhý potok. Děti se postaví do řady vedle sebe a špičky nohou mají umístěné „za potokem“. Když řekneme, že jsme „doma“ jsme „za potokem“. Když řekneme, že jsme „ve světě“ jsme „před potokem“. Hru začínáme tím, že všechny děti stojí „doma“. Podle následujících pokynů pak děti skáčou snožmo „domů“ nebo „do světa“.

Rizika: Dětem může trvat, než pochopí pravidla hry, proto na začátku hry volíme spíše pomalejší tempo, než si děti pravidla osvojí.

Závěr: Na závěr si děti lehnou na koberec a poslouchají relaxační hudbu – zpěv ptáků, zvuky lesa.

Název aktivity: Dechové cvičení – autodráha

Cíl: Regulace dechu, ovládnutí dechového svalstva, rozvoj představivosti a fantazie, manipulace s předměty

Časová náročnost: 15 minut

Pomůcky: Barevná lepicí páska, barevné papíry, brčko

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Děti, už jste někdy viděly papírové autíčko? Že ne? Tak podívejte. Akorát nemá kola. Tak jak uděláme, aby se pohybovalo?*“

Průběh aktivity: Z barevné pásky vytvoříme trasu a nalepíme ji na koberec. Poté si každé dítě vezme jeden barevný papír (každý jiné barvy) a skrčí ho do kuličky. Kulička představuje autíčko, které děti rozpohybují svým dechem. Určíme start a cíl. Děti si mohou trasu projet sami, mohou se ale domluvit i s kamarádem a udělat si závod, které autíčko bude dříve v cíli. Pokud děti kuličku z trasy odfouknou, vrátí ji zpátky na dráhu a pokračují dál.

Rizika: Trasu neděláme příliš dlouhou. Rozpohybovat kuličku je poměrně náročné, tudíž bychom měli děti seznámit s tím, aby šetřily s dechem. Při závodění bychom měli dávat

pozor na to, aby se dětem nezatočila hlava. Po závodu upozorníme děti, aby chvíli seděly na místě a sledovaly třeba další závody, následně děti pošleme, aby se šly napít.

Závěr: Na závěr můžeme zkusit kuličku rozpohybovat i pomocí brčka nebo cvrnkáním prstem.

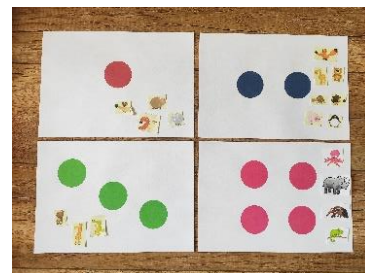
Název aktivity: Na slabiky

Cíl: Rozdělit slovo na slabiky a ty následně vytleskat, získat povědomí o počtu slabik, rozvoj sluchového vnímání

Časová náročnost: 20 minut

Pomůcky: Obrázky zvířat, papíry s tečkami

Místo: Herna, na koberci

Motivace: „*Jaké máte zvířátko na obrázku? A víte, kolik má slabik?*“

Průběh aktivity: S dětmi se posadíme do komunitního kruhu. Každé dítě dostane obrázek, na kterém bude vyobrazeno zvíře. Jejich úkolem bude, až na ně přijde řada, vytleskat slabiky zvířete, které dostaly na obrázku. Nejprve vytleská slovo samotné dítě, následně znova vytleskáme slovo všichni dohromady. Po vytleskání všech slov rozmístíme ve třídě papíry s tečkami (1 – 4), ke kterým se děti postaví podle toho, kolik slabik jejich slovo obsahuje.

Rizika: Dítě nemusí znát zvíře z obrázku. Může stát u špatného počtu teček, proto provádíme závěrečnou kontrolu.

Závěr: Na závěr zkontrolujeme, zda děti stojí u správného počtu teček tím, že slova opět vytleskáme a s ostatními dětmi počítáme slabiky.

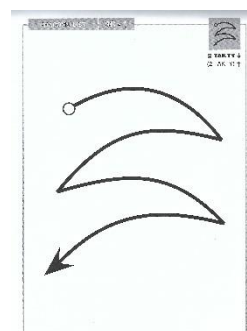
Plná verze obrázku viz příloha 16

Název aktivity: Metoda dobrého startu – Travička zelená

Cíl: Koordinace oko – ruka, rozvoj pohybové, zrakové a sluchové složky

Časová náročnost: 30 minut

Pomůcky: Pracovní list 3C – 1, žlutý nafukovací balónek, pytlíky s rýží, tužka

Místo: Herna a třída

Motivace: „*Dnes s k nám do školky přišlo sluníčko. Cítíte, jak hřeje? Jestli ne, za chvíli vás určitě rozehřeje.*“

Průběh aktivity: Děti se posadí na koberec na libovolné místo do prostoru. Uprostřed stojí učitel se žlutým nafouklým balónkem představující teplé jarní sluníčko. Děti si balónek mezi sebou pinkají – nejdříve představují travičku po zimě (hlava i ramena v sedu svěšená), poté se dotykem balónku postupně zvedají až do stoje a vzpažených rukou vzhůru.

Přesuneme se ke stolečkům. Děti se posadí a každý dostane dva pytlíky plněné rýží (červený a modrý), které si dají před sebe. Následně zpíváme písničku Travička zelená a střídavými údery pěstmi vytváříme rytmus písně.

Děti obdrží pracovní list a tužku. Nejprve kreslí tvar do vzduchu a poté zároveň se zpěvem obkreslují tvar na pracovním listu. Vše provádíme v pomalém tempu a po dostatečném procvičení a seznámení se s tvarem rytmus písně zrychlujeme.

Rizika: Dbát na to, aby si barevné pytlíky s rýží děti uložily podle pokynů – pravá strana červený, levá strana modrý. Děti se lépe zorientují, když budeme zvolávat barvy. Dodržujeme směr podle pracovního listu, tempo písně stanovíme podle tempa dětí.

Závěr: Děti si lehnou na koberec a paní učitelka mezi nimi chodí se sluníčkem (žlutým balónkem) a povídá jim o jarním sluníčku. „*Na jaře sluníčko nabírá sílu. Prodlužuje své paprsky a sníh začíná tát. Sluníčko tam nahoře ale není samo, má tam kamarády. Mráčky, které jsou plné jarního deště. Postupně se otepluje a přilítají zpátky ptáčci. My měníme zimní bundy za lehké bundy a zvířátka se začínají probouzet ze zimního spánku.*“

Plná verze pracovního listu viz příloha 17

Název aktivity: Čáry

Cíl: Procvičení jemné motoriky, orientace v prostoru

Časová náročnost: 10 minut

Pomůcky: Papír s nakreslenými čarami, magnety

Místo: Třída, u tabule

Motivace: Cviky pro uvolnění rukou – *Uvolníme ruce, vytřepeme. Z pravé dlaně uděláme špetku a solíme na levou dlaň. Hladíme kočičku. Máváme celou rukou, máváme jen prsty. Prosíme. Hladíme dlaně. Z jedné dlaně uděláme pěst a druhá ruka pěst obejmě – ruce pak vystřídáme. Ťukáme do stolu jednotlivými prsty – postupně. Luskáme prsty. Předvádíme, že píšeme na počítači. Znázorňujeme nůžky ukazováčkem a prostředníčkem (pohyb k sobě a od sebe).*

Průběh aktivity: Na tabuli máme magnety přichycený papír, na kterém jsou nakresleny různé typy čar. Úkolem dětí je prsty plynule obtahovat čáry na papíře. Tento úkol děti plní samostatně. U tabule je vždy jedno dítě a ve chvíli, kdy bude mít úkol hotový, může si jít čáry obtáhnout další. Děti se u tabule střídají.

Rizika: Tabuli přizpůsobit výšce dětí tak, aby na ni dosáhly. Kontrolovat, zda se u tabule vystřídaly všechny děti.

Závěr: Na závěr děti pochválíme a zeptáme se, jestli dětem čáry něco připomínají. (např. pilu, zuby, hory, moře, nit, šnečí ulitu, žížalu...)

Plná verze obrázku viz příloha 18

Název aktivity: Co se mi / nám dnes povedlo

Cíl: Samostatně vyjadřovat své myšlenky, naslouchat ostatním, rozvoj empatie

Časová náročnost: 10 minut

Pomůcky: 1. žádné; 2. obrázky smajlíků; 3. papíry se znaménky (plus, mínus), lano; 4. žádné

Místo: Herna, na koberci

Průběh aktivity: S dětmi sedíme v kroužku. Každé dítě má svůj prostor vyjádřit se a říct ostatním, co se mu v daný den povedlo a koho by z kamarádů pochválil. Sebereflexe proběhne na konci každého setkání. Probíhá v různých obměnách.

Obměny sebereflexe:

1. Vyjádření sebereflexe pomocí pozice rukou. Ruce nahoře znamenají ano. Ruce dole znamenají ne a ruce před tělem znamenají asi / možná. Děti si zavřou oči a poslouchají otázky. Např. „*Dnes jsem někomu udělal radost. Dnes jsem někoho rozesmál. Dnes jsem někomu pomohl. Dnes se mi něco povedlo. Dnes se mi ve školce líbí. Dnes se mám dobře. Dnes se mi líbilo, když jsme hráli...*“ – jmenujme aktivity, které jsme v ten den dělali.

2. S dětmi sedíme v kroužku a uprostřed kruhu máme několik obrázků smajlíků. Každý smajlík vyjadřuje jiný pocit. Děti se ptáme na otázky a ty vyjadřují své pocity ukazováním na obrázky. Obrázky můžeme také rozmístit po třídě a děti k nim budou utíkat.

3. Na jednu stranu třídy dáme papír se znaménkem plus a na druhou stranu třídy papír se znaménkem mínus, tato znaménka oddělíme v polovině herny lanem. Následně se ptáme na otázky a podle odpovědí se děti pohybují po prostoru. Pokud se nebudou moci rozhodnout pro některé ze znamének, mohou se také postavit na lano, tedy doprostřed třídy. Pokud není jejich odpověď jednoznačně kladná nebo záporná, mohou se postavit i mezi znaménko a lano.

4. S dětmi se posadíme do komunitního kruhu. Každé dítě řekne, co se mu v daný den povedlo a za co by se pochválil.

Rizika: Ne vždy budou děti sdílné, proto jim pomáháme doprovodnými otázkami. Může se také stát, že dítě nebude vědět, za co by se pochválilo, protože má pocit, že se mu v daný den nic nepovedlo. V takovém případě se zeptáme dětí, jestli někoho napadá, za co bychom mohli kamaráda pochválit. Dítě můžeme pochválit i za maličkosti, např. *že se dnes rychle oblékl na procházku / že se zvládnul sám obléct / že si zvládl zavázat tkaničky, ...*

Program kroužku se bude odehrávat v MŠ Krátká v odpoledních hodinách. S dětmi budeme mít k dispozici celou třídu po dobu trvání edukačního kroužku. Kroužek bude financován prostřednictvím MŠ Krátká a potřebné pomůcky k aktivitám využíváme z dostupnosti pomůcek v MŠ.

Realizace programu bohužel nebyla možná z důvodu koronavirové krize a opatřeních týkajících se mateřských škol.

2.4 Sociální pedagog v Mateřské škole

Průcha (2013) definuje sociálního pedagoga jako člověka, který se zabývá širokým okruhem problémů, které jsou spjaté s výchovným působením na jedince.

Sociální pedagog se může setkat s dětmi, které trpí ve svém prostředí sociokulturní deprivací. To znamená, že žijí v podmínkách, které nepodporují jejich intelektový, mravní a citový rozvoj. Dále se může v praxi sociální pedagog setkat s rizikovou skupinou mládeže, do které patří děti romského původu. U těchto dětí, jimž nejsou rodiče vzory nastává riziko,

kterým je například riziko předčasného odchodu dítěte ze vzdělávání. Proto je důležité, aby si dítě vytvořilo kladný vztah k učení.

Dále je nutné, aby sociální pedagog měl přehled o sociálním prostředí, ve kterém se dítě pohybuje. Průcha (2013) v knize Předškolní pedagogika dělí sociální prostředí do tří skupin. Prvním je rodinné prostředí, které má důležitou roli pro vytváření hodnot, postojů a zájmů. Druhým je prostředí vrstevnické skupiny, ve kterém se nachází a třetím je lokální prostředí, ve kterém žijí.

Je velmi pravděpodobné, že i v Mateřské škole narazíme na děti, které budou pocházet z rozdílného sociálního prostředí. Proto je důležité, abychom se dítěti plně věnovali a uplatňovali různé metody vzdělávání.

Závěr

V úvodu do problematiky jsme se zabývali školní zralostí a pedagogickou diagnostikou. Následně jsme uvedli překážky spojené s odkladem školní docházky a zmínili jsme i metody napomáhající k přípravě do školy jako je Metoda dobrého startu a hra. Dále jsme představili přípravnou třídu v Kopřivnici a edukační kroužek „Předškoláček“ z MŠ v Příboře, jež se staly výchozí inspirací pro vytvoření bakalářského projektu.

V praktické části jsme představili MŠ Krátkou v Kopřivnici, pro kterou je bakalářský projekt určen a následně charakterizovali 10 dětí, z této mateřské školy, kterým byl v roce 2020 udělen odklad školní docházky. Cílovou skupinu jsme charakterizovali pomocí zpráv z Pedagogicko psychologické poradny, které sloužily k posouzení školní zralosti a připravenosti.

Bakalářský projekt byl vytvořen pro děti z MŠ Krátké v Kopřivnici. Může ale sloužit i jako metodický list pro učitele mateřských škol, kteří mají ve svých třídách děti se speciálními vzdělávacími potřebami nebo odloženou školní docházkou.

Cílem bakalářského projektu bylo vytvořit edukační kroužek, který bude děti bavit a prostřednictvím kterého dětem usnadníme nástup do prvních tříd. Kroužek je motivován ročním obdobím a dílčí cíle aktivit pomáhají rozvíjet všechny složky potřebné ke školní připravenosti.

Tematika ročního období byla zvolena z důvodu, že je dětem blízká a navazuje na školní vzdělávací program. Prostřednictvím didaktických her jsme budovali kladný vztah dětí k učení, který je nezbytný pro úspěšný vstup do školy. U dětí s odkladem školní docházky jsme se pomocí aktivit snažili využívat individuální přístup, eliminovat problémy, které se u dětí vyskytovaly a podporovat i jejich vnitřní motivaci.

Kroužek obsahoval převážně aktivity procvičující grafomotoriku, správný úchop psacího náčiní, prostorovou orientaci, logopedická cvičení, určování pořadí a pojmenování tvarů.

Program edukačního kroužku nebylo možné realizovat z důvodu koronavirové krize a opatření týkajících se mateřských škol.

Prostřednictvím bakalářského projektu usilujeme o povědomí společnosti o možné existenci těchto kroužků, které budou napomáhat dětem přípravě do školy. Pomocí výše uvedených aktivit se snažíme zefektivnit školní přípravu v předškolních zařízeních.

K problematice školní připravenosti existuje nespočet knih, které mohou rodiče dětí v případě potřeby vyhledat.

Pevně věřím, že tento projekt dětem pomůže při jejich zásadním kroku, kterým je vstup do školy.

Bibliografie

Knižní zdroje

FASNEROVÁ, Martina, 2018. *Prvopočáteční čtení a psaní*. Praha: Grada. 282 s. ISBN 978-80-271-0289-1.

KÁBELE, František. *Brousek pro tvůj jazýček*. 5. vyd. Praha: Albatros, 1988. Nestr.

KUTÁLKOVÁ, Dana, 2005. *Jak připravit dítě do 1. třídy*. Praha: Grada. 168 s. ISBN 80-247-1040-4.

MERTIN, Václav, 2016. *Metody a postupy poznávání žáka*. Praha: Wolters Kluwer. 398 s. ISBN 978-80-7552-014-2.

OTEVŘELOVÁ, Hana, 2016. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál. 144 s. ISBN 978-80-262-1092-4.

OTTOMANSKÁ, Vladimíra, 2019. *Když se řekne rozcvička, pohybové aktivity pro předškolní děti*. Praha: Portál. 120 s. ISBN 978-80-262-1439-7.

PALOVÁ, Dominika a ONDRUŠKOVÁ Kateřina. Zpráva MŠ o dítěti pro PPP Nový Jičín. Kopřivnice, 2020.

PARGAČOVÁ, Jaroslava. Interview. Téma: Kroužek MŠ Příbor. 21. září 2020.

PETIŠKA, Eduard, 2006. *Pohádkový dědeček*. Praha: Ottovo nakladatelství. 88 s. ISBN 80-7360-412-4.

PRŮCHA, Jan a KOŤÁTKOVÁ, Soňa, 2013. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál. 184 s. ISBN 978-80-262-0495-4.

PUGNEROVÁ, Michaela a DUŠKOVÁ, Ivana, 2019. *Z předškoláka školákem*. Praha: Grada. 156 s. ISBN 978-80-271-0573-1.

PUSTKOVÁ, Iva. Zpráva MŠ o dítěti pro PPP Nový Jičín. Kopřivnice, 28.1.2020.

SLOUPOVÁ, Miroslava, 2014. *Rok s krtkem*. Praha: Portál. 184 s. ISBN 978-80-262-0650-7.

STARÁ, Ester a STARÝ, Milan, 2015. *Poviš mi to?* Mladá fronta. 88 s. ISBN 978-80-204-3686-3.

SWIERKOSZOVÁ, Jana a SWIERKOSZ, Josef. 2013. Pracovní listy – *Metoda dobrého startu*. Ostrava: Harok. 2.vydání.

SYSLOVÁ, Zora a KRATOCHVÍLOVÁ, Jana a kol., 2018. *Pedagogická diagnostika v MŠ*. Praha: Portál. 128 s. ISBN 978-80-262-1324-6.

VÉVODOVÁ, Helena a RŮŽEK, Miroslav, 2012. *Cvičení s říkankou pro malé děti*. Brno: Edika. 95 s. ISBN 978-80-266-0042-8.

ZELINKOVÁ, Olga, 2011. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál. 207 s. ISBN 978-80-262-0044-4.

ZELINKOVÁ, Olga, 2001. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál. 207 s. ISBN 80-7178-544-X.

Internetové zdroje

Český statistický úřad. *Školy a školská zařízení* [online]. 2019. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/90577081/2300421924.pdf/c5e06a99-4e23-429b-a21d-28a0833116e5?version=1.0>

Hry do 1. třídy. In: *napadnicek3.webnode.cz* [online]. 2013. [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <https://napadnicek3.webnode.cz/products/hry-do-1-tridy-analyza-a-synteza/>

CHMIELOVÁ, Lucie. Všechny moje prsty. In: *promaminky.cz* [online]. 2016. [cit. 2020-11-12]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/rikadla-a-basnicky/rozpocitavadla-62/vsechny-moje-prsty-1501>

JOLI. Metoda dobrého startu. In: *rodina21.cz* [online]. 2011. [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://www.rodina21.cz/ucit-se-ucit-se-ucit-se/metoda-dobreho-startu/>

Kaštany. In: *pinterest.com* [online]. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/794603928002721526/>

KONVALINOVÁ, Kateřina. Publikace. In: *konvalinova.com* [online]. 2013. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://www.konvalinova.com/publikace/>

Kopřivnické noviny. *Na škole Milady Horákové vznikne přípravná třída*. In: *koprivnice.cz*. [online]. 2019. [cit. 2020-09-01]. Dostupné z:

<http://www.koprivnice.cz/index.php?tema=na-skole-milady-horakove-vznikne-pripravna-trida&id=koprivnicke-noviny-koprivnice&clanek=25563>

Materiales educativos Montessori DIY ideales para trabajar en casa y en clase. In: *imageneseducativas.com* [online]. 2016. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.imageneseducativas.com/materiales-educativos-montessori-diy-ideales-trabajar-casa-clase/>

Ονειρολόγιο (Kniha snů). In: *oneirologiosite.wordpress.com* [online]. 2018. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://oneirologiosite.wordpress.com/2018/02/18/%CF%80%CF%8E%CF%82-%CE%BD%CE%B1-%CE%BC%CE%AC%CE%B8%CF%89-%CF%84%CE%B1-%CF%87%CF%81%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%AF-%CE%BC%CE%BF%CF%85/>

Rybka. In: *pinterest.com* [online]. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/794603928002969233/>

STEARNS, Clio. *Effective Teacher-Student Interactions in Preschool*. In: *study.com* [online]. (2018, December 10). [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: <https://study.com/academy/lesson/effective-teacher-student-interactions-in-preschool.html>

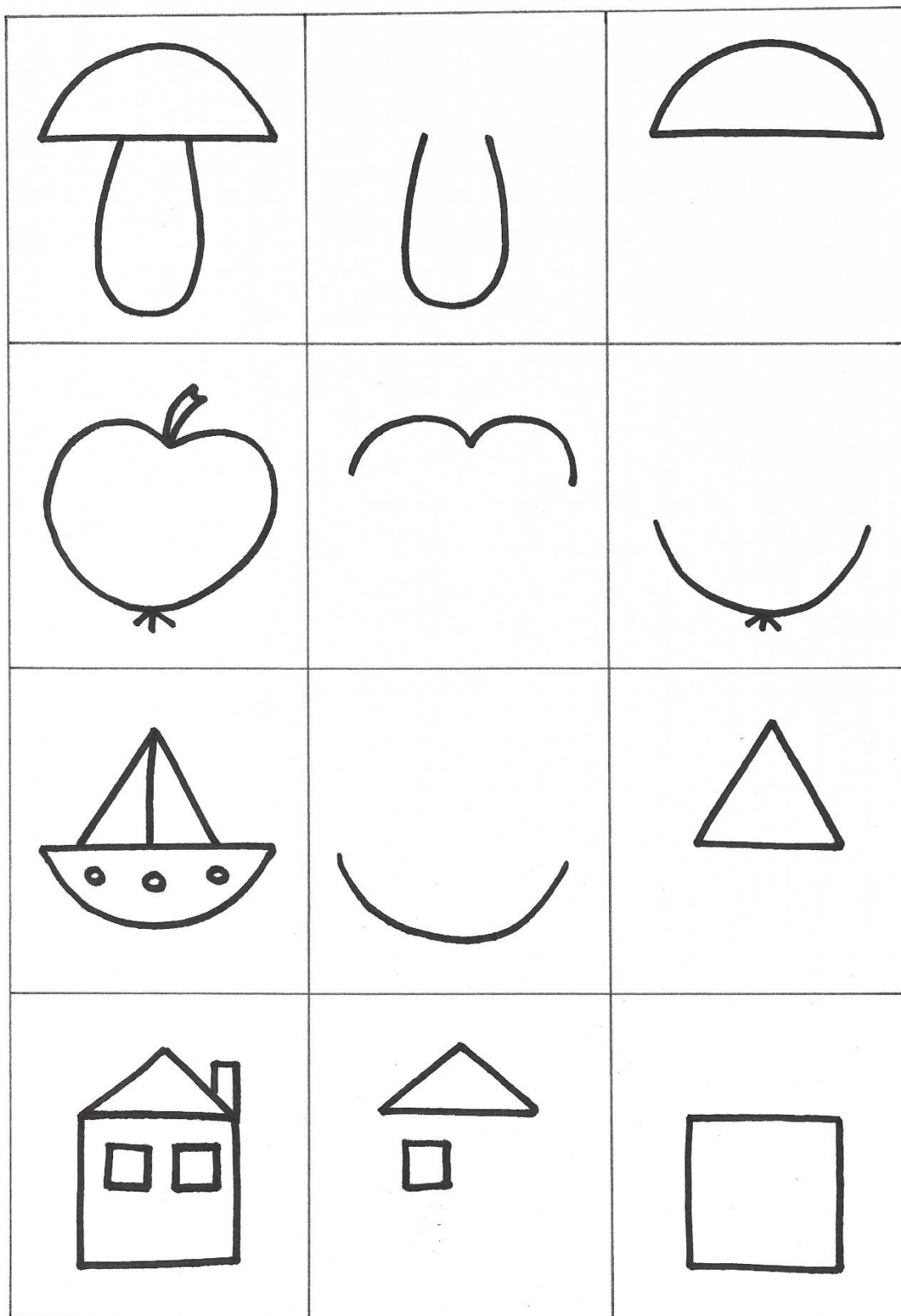
Základní údaje o MŠ. In: *skolky.koprivnice.org* [online]. 2009. [cit. 2020-03-11]. Dostupné z: http://skolky.koprivnice.org/rs/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=143

Zákony. *Školský zákon* [online]. 2015. [cit. 2020-06-30]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/skolsky-zakon/cast-3-hlava-1-paragraf-37>

ZŠ Milady Horákové. *Přípravná třída Kopřivnice* [online]. 2019. [cit. 2020-09-01]. Dostupné z: <https://sites.google.com/site/pripravnatrida/home>

Přílohy

Příloha 1

Příloha 2

Příloha 3

Příloha 4

Příloha 5

Příloha 6

MUCHOMŮRKA ŽELTNÁ

MUCHOMŮRKA ČERVENÁ

LÍTKA OBEDNÁ

PÍCHAVKA OSROVSKÁ

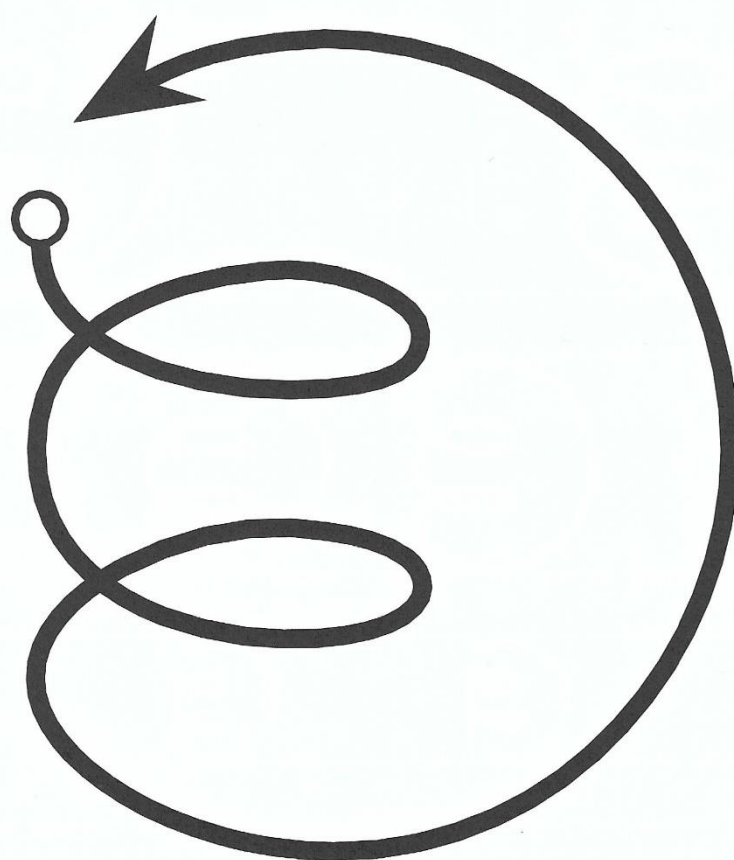

ŽIDLA VÍDEKÁ

1 TAKT
2 TAKTY

PŘEČTEŠ KORÁLKOVÉ VĚTY?

Bětko, Bětko, už umím psát! Je to snadné. Slova ve větě jsou jako korálky na niti. Přečteš si, co jsem napsal?

Co to povídáš, Otíku, takhle se přece nepíše, vidím jen samé obrázky.

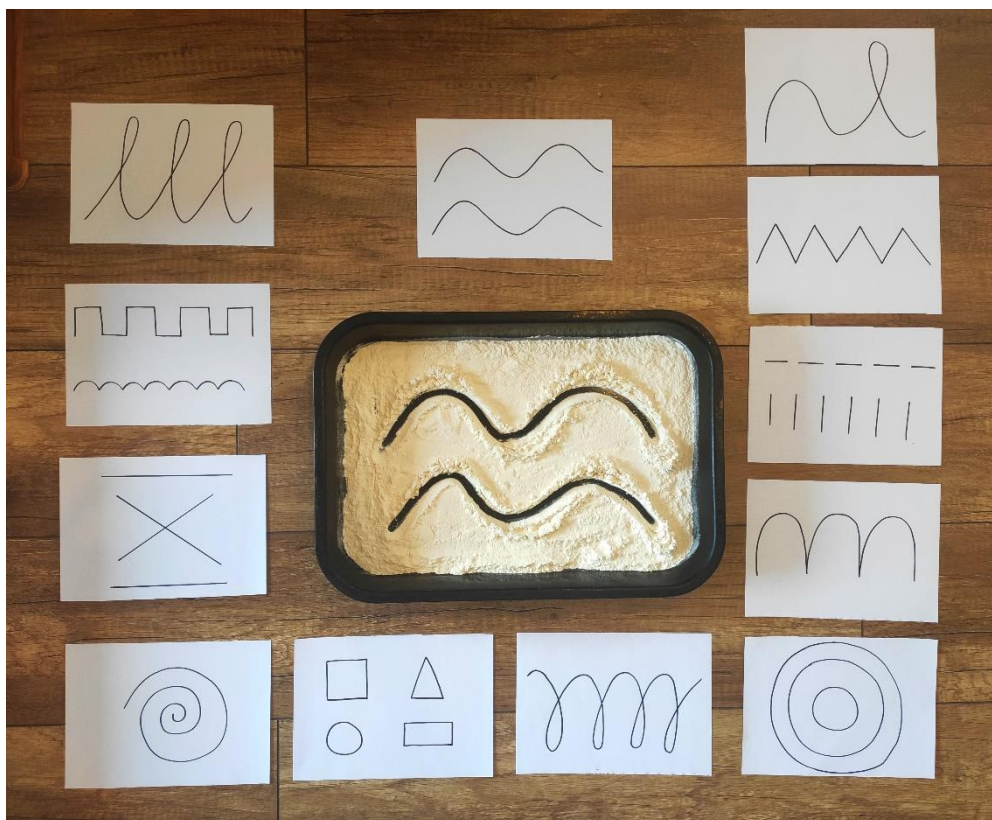
DOKÁŽEŠ TAKY NĚCO NAPSAT, VLASTNĚ NAKRESLIT?

Ale máš pravdu, když je spojím, zjistím třeba, že holčička, asi Ema, hraje na klavír. Na vedlejší stránce se ti ale korálky trochu pomíchaly, vid'?

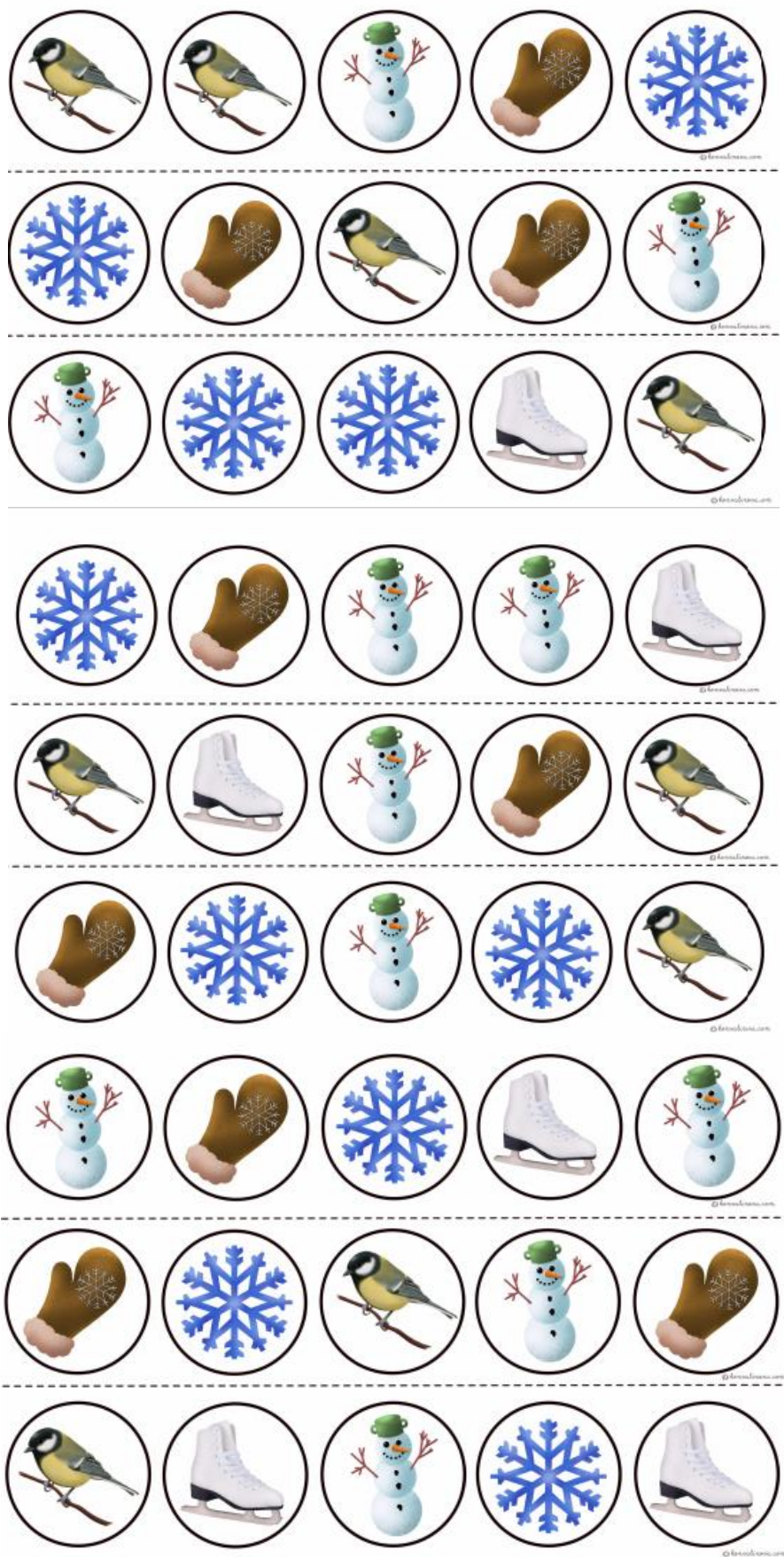
Nezapomeň,
že čteme
zleva
do prava.

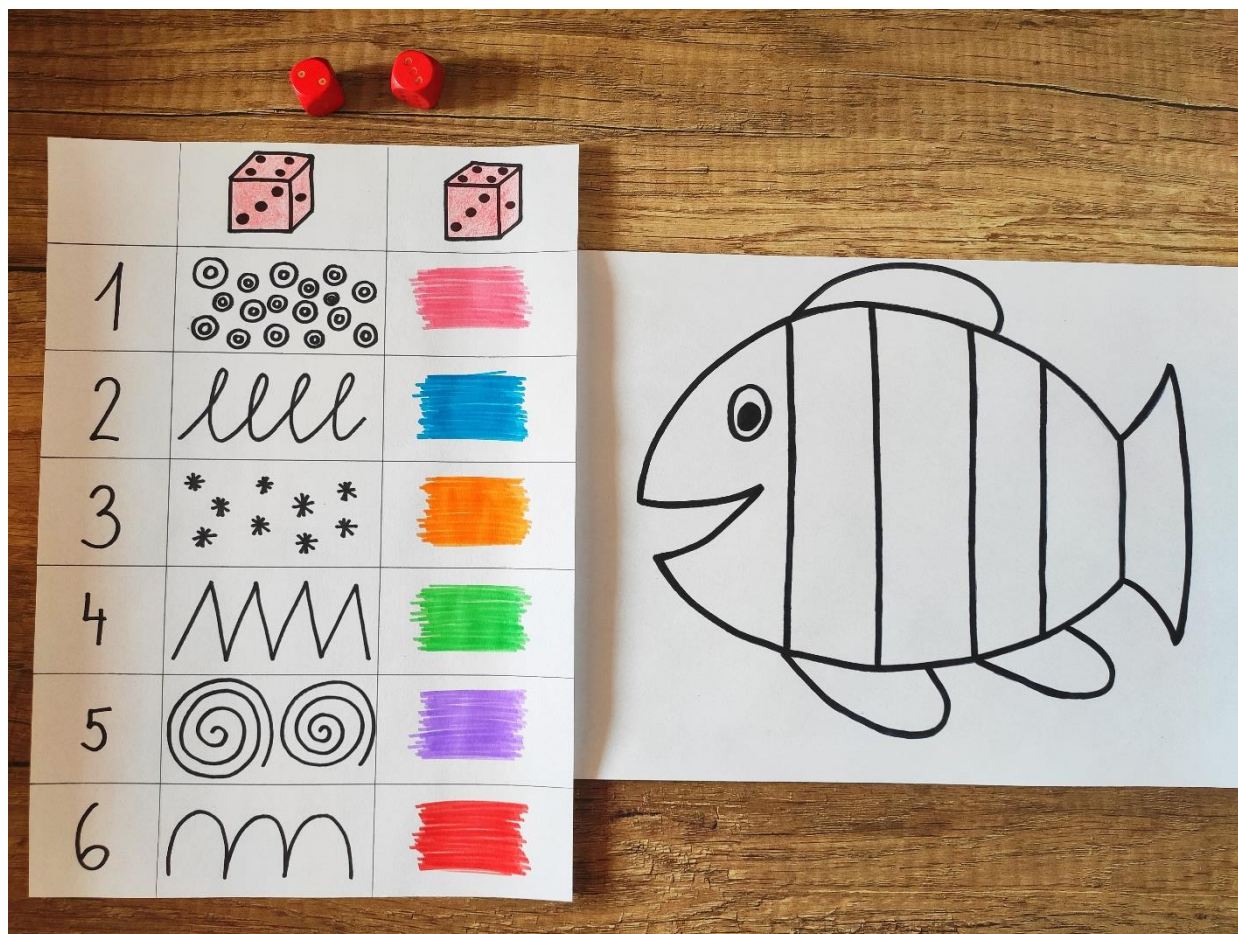
Příloha 9

Příloha 11

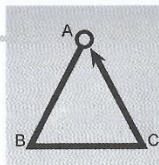
Příloha 12

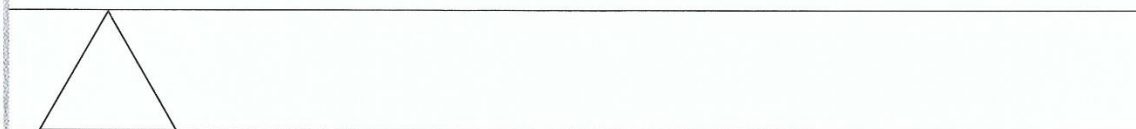
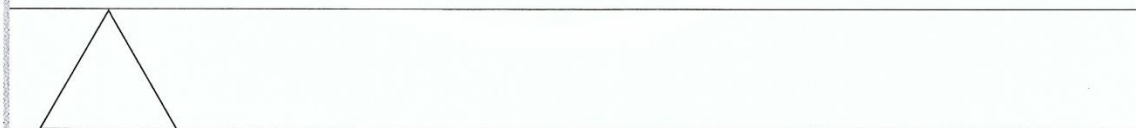
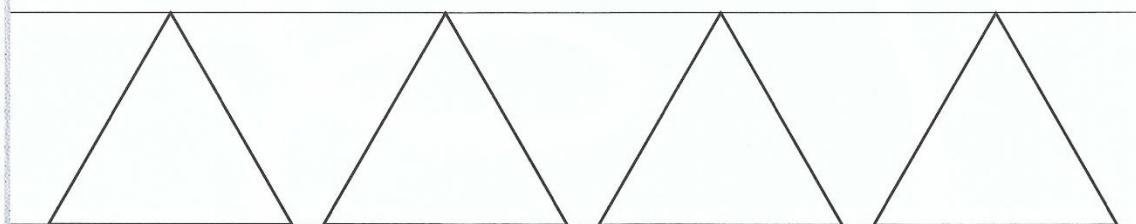
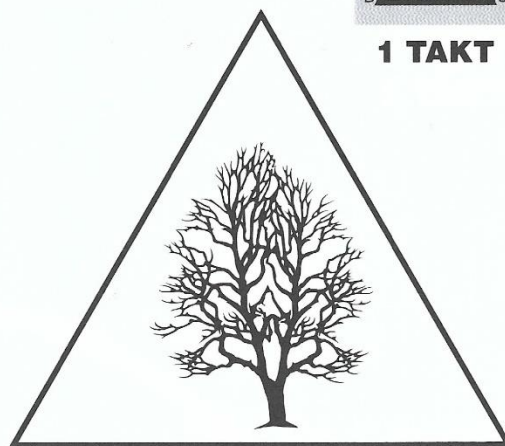
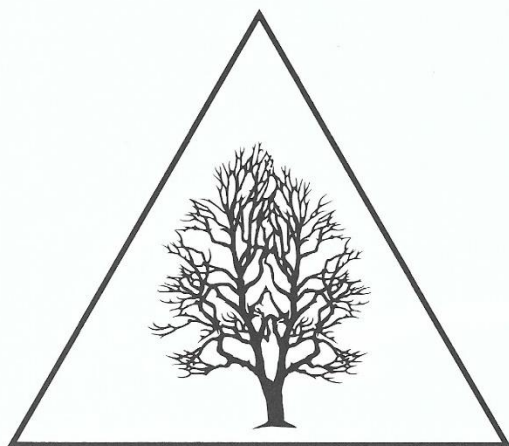
Příloha 13

PRACOVNÍ LIST

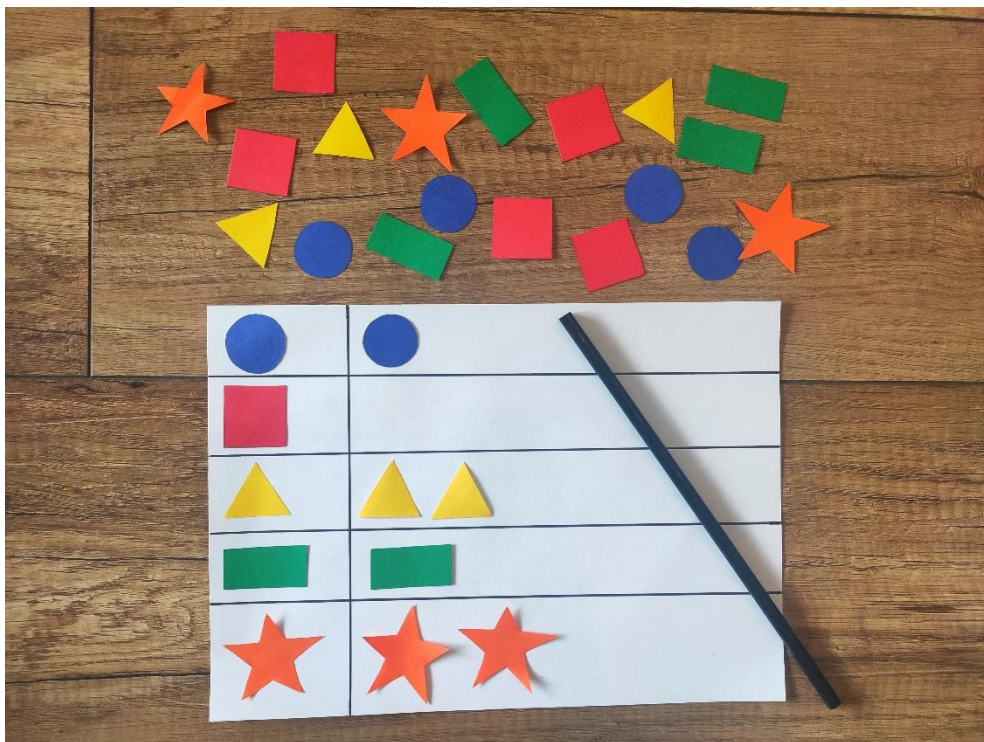
2E - 3

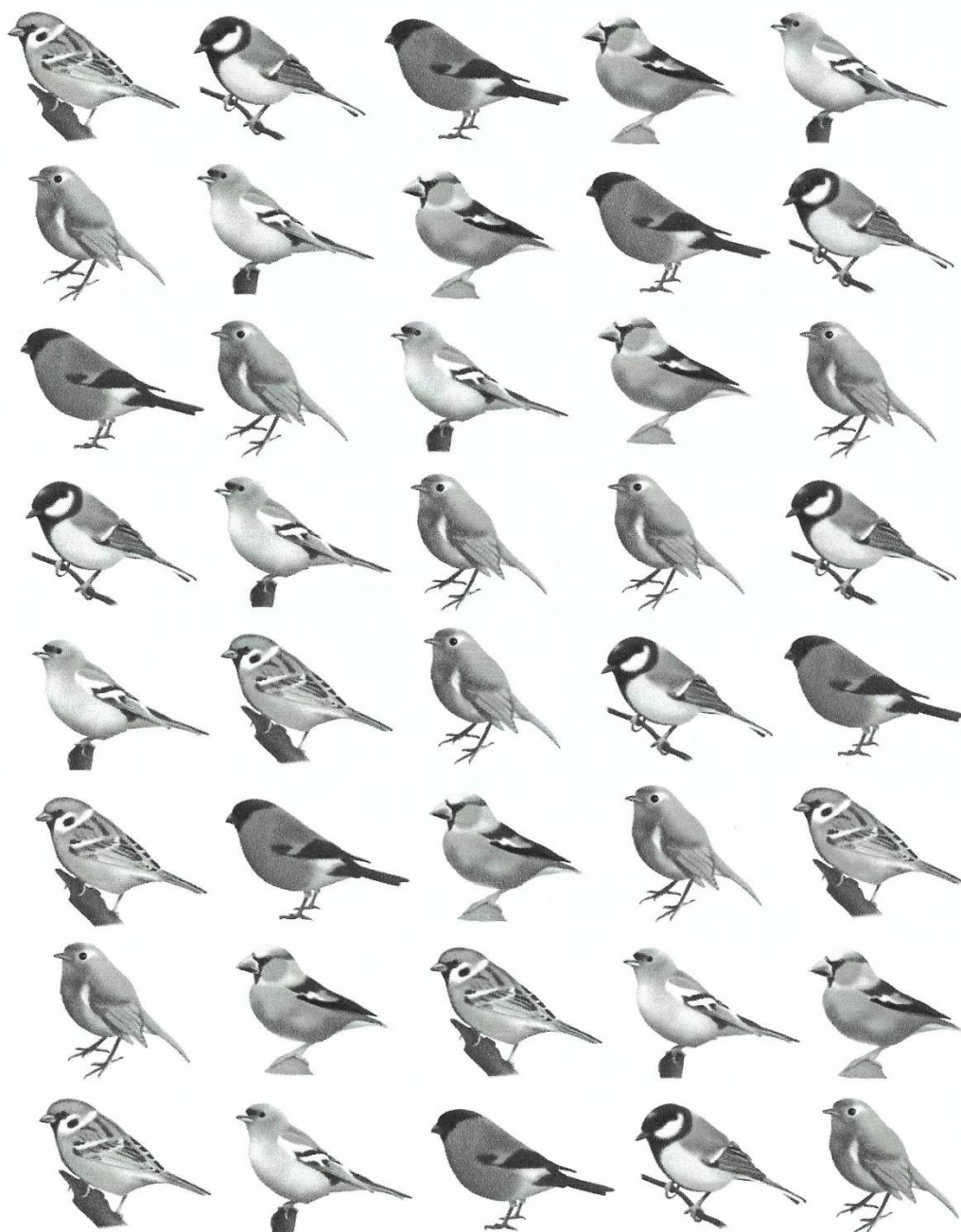
1 TAKT

Příloha 14

Příloha 15

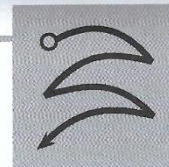

Příloha 16

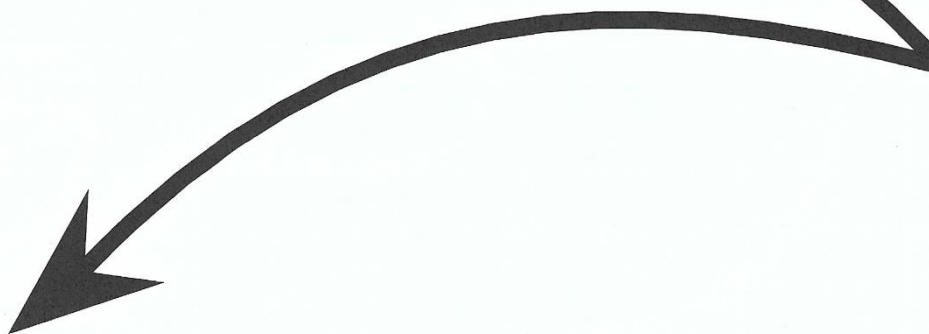
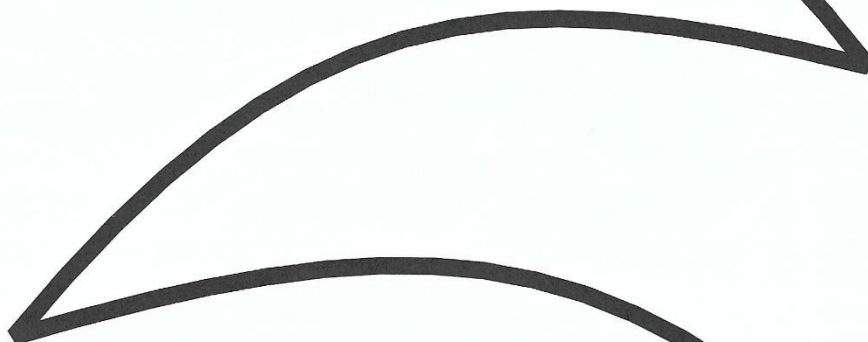

PRACOVNÍ LIST

3C - 1

2 TAKTY ↓
(2 TAKTY) ↑

Příloha 18

